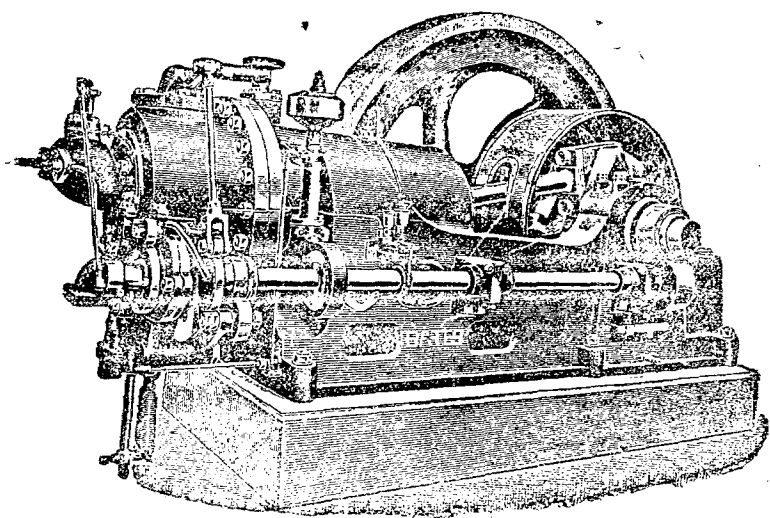

309065 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4 } చెన్న పట్టణము 1917 నం॥ ఏప్రిల్ 14 వ తేది శనివారము } No. 12
నంపుటము ౪ } పింగళ నామ సంవత్సర చైత్ర మాస బహుళ అష్టమి. } నంచిత ౧౨

బేటుగోల్డ్ మెడల్ శెమిడిశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

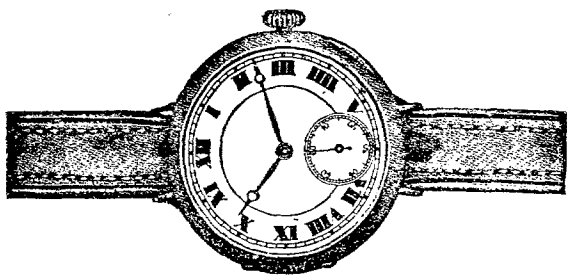

ఈక్రొత్త టయిపు ఇంజనులు యెటువంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్ తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేరయి జరు విప్పి కుభవరచ నక్కరలేకయు మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్నవి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనులకంటె టయిపు క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక వాటికొరకు ఖర్చు అయ్యే ఆయిల్ నాగము మాత్రము యీ యింజనులు తీసి కొనచు వాటికంటె వేయి రెట్టి ఖర్చు కరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 50 గుర్రముల పవనవరకు పీట్టయొక్క స్పేరు సామానులం గల యింజనులు నుండియు సర్దుముగా నుండును.

09-141

జి. యల్. బాస్త్రి అండు కో., ఇంజనీర్లు, మదరాసు.

(బాంచీలు: బెజవాడ, రాజమండ్రి)

మంచి గడియారమునుకొని,

సంవత్సరముల పర్యంతము వాడుకొనుడు.

(707)

నమ్మక వైన మణిబంధపు గడియారములు

ప్రశస్తతమైన మణిబంధపు గడియారములు మాకు క్రొత్తగా వచ్చియున్నవి ప్రతి గడియారమును సరిగా పోపుననియు, సుదృఢమయిన దనియు పూచియువ్వబడును.

నెం 584 "ప్రెజిల్ వీస్" మణిబంధపు గడియారము కట్టుతోడ సహా 6-8-0

నెం 585 ఏ డిట్ చీకటితో గంటలను చూపగలదయలు సహా 9-0-0

ప్రతి ఆరుగడియారములకు I గడియారముఉచితముగ బంపబడును.

E. A. WATCH COMPANY.

36, RATTAN BAZAR O D, MADRAS.

ఇ. ఎ. వాచ్ కంపెనీ,

36, రేటన్ బజారు రోడ్, మదరాసు. ఇ.సి.

'శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు.'

662

రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

వై విచారణాధికారులు: మెసర్లు ఫ్యారీ కంపెనీవారు, చెన్న పట్నం.

ఈ, చొట్టు, ప్రత్తి, కాగిత, చెజు, అగటి మొదలగు నాగాజి, ఖమ్మి, పయిగ్గులు, ముంప, ఫలకృత్తు ములకున్నా, మొక్క తీగనైనా లావున్న కంప్రెస్ ఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యిన్నియు వీటిని సహజముగాను భూములకు పంపిణీ తయారుచేయుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి నాలాకు భూములమట్టిని సహజ శోభనలలో ఉచితముగా పరీక్షించి ఆ మాధుమల గుణా గుణములను ఆనుసరించి తయారుచేయుచున్నారు. శాస్త్రోక్త ఎరువు" అను మాసంతర పత్రికకు ఇంగ్లీషు, తెలుగు, ఆకం, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషల 4 నెలలకేలకు ప్రయోగించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్కటిల్లాని జరిగినా నాల్గవను ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచేష్ట్య పత్రికకున్నా, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములనున్న ఈకింద సుదహరించుచున్న వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ఫ్యారీ అండు కంపెనీ, పోస్టువాక్సు నెం. 2, మదరాస్.

PARRY & Co, Post Box No 12, Madras.

A Magic Cure for Scorpion Sting.

సర్వవృశ్చిక నివసంజీవిని.

(ఆజీర్ణుడు లేడు మార్కు)

586

దుఃఖమునో వచ్చునాన సంశోషముతో పోవుదును.

గుణము లేదని గుజువు చేయువారలకు రూ 100 ఇవాల.

ఇది ప్రతి వేగుంబయినందుడ వలసిన యాజ్ఞోపవీతము. ఆంధ్ర, యూనాని, చేయవై ద్వ్యులకే పా డ్యగాంచబడియున్నది. ఎన్ని దినములయినను యెందు గుణముమాత్రము లేదనకు మార్కెట్ కాక ఎయి. కుక్క, పాను, జట్టి మొదలగు విషజలపుల కాటులకు నవసా 9-0-0. వెలపాకెట్ 1-2 0-8-0 పోస్తేజ 0-8-0 1 డజన్ పాకెట్ వెల రూ 5-0-0. పోస్తేజ లేదు.

ఒకేసారి 2 ప్యాకెట్లు తెచ్చుచున్నవారికి పోస్తేజ ఇవాల.

వర్తకులకు 100కి 25 రూపాయలు కలిపి వియ్యబడును.

విశవామా: భవలక్ష్మి కంపెనీ,

1/6 వెంకటేశమేష్ట్రీ, పి. పానాపేటరోడ్డు, నవనగరం.

భిక్షగాచార్యులవారి వైమానిక ఆశ్రమ్ ప్రయత్నము.

ఆంధ్రాంధ్ర భావలక్ష్మి కంపెనీ.

భిక్షగాచార్య పండిత హెచ్. నుబ్బరావు శాస్త్రి

అహోరములు - ప్రభుమహాగము.

4971, సోనముందర మొదలివీధి, కింక్రావారు.

ప్రతి మాడుమానముల కొక్కతూక ప్రయత్నమును.

ఆయిచ్చెనోదయ గ్రంథముల సంకాహముల కుచితముగ

పంపబడును. ఇదాం సంకల్పమునకు రూ. 1-0-0.

జనల ప్రకృతిచట్టముల చక్కగ గ్రహించి జనజోగ్య శిక్షిని

బడయుటకు వలయు యావద్విషయము తీ ప్రచురముల

మూలకము బోధింపబడును. కావున గృహములకును, విద్యార్థ

లకును, శ్రీలకును ఆవ్యావశ్యకముగ నుండును.

హిందూగృహ నైష్యము. గ్రంథములయొక్క ప్రథమ

ప్రయత్నము. దీనికేల అకాలు 8

747

నోటీసు.

క్రొత్తగా రయిదుమిల్లు కట్టుబోవువారికి నుంచి తరుణము.

సెకండుకంకు ట్రైబియల్ ఆల్టర్నెటివ్

యూనియన్ స్టేషియం యి బస్ అన్యోధిమనకు

సిస్టముగ నున్నది.

18 అంగి సిల్వరు ట్రాఫ్ఫిక్ 30 అంగి 25

గుణముల కనకు వై నెలు 10 అంగులు.

స్నేను 10 అంగి మురకుతుల అవసరము.

తేక సరియైన ఫ్లిటోనుండి బాగున వడ

చేయుచున్నది. (738)

వలయు వారు యాక్రం ఆడెడ్డుకు వ్రాసవలెను.

గండి బంగారము, మేనేజింగ్ ప్రొఫ్రయిటరు.

శ్రీ లక్ష్మీకృపిణి హోటలు మిల్లు, రాజమండ్రి.

మీ కవసరమయినచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని ఏదైనా పోతపోయినట్టి గాని పనులను గురించియు, ఉక్కు, ఇనుపవాసనలు, వంటలు, నాణ్యములను సంచరించు కేకులు కొనుగోలుగాని నాణ్యత, ఇనుపవాసనలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గురించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారితో సంబంధపడవలసివచ్చినచో నాలోచించవలసివచ్చినది. మీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువవెలు కిచ్చుటలోను కొరి సంతులే వానిని సకాలములో సరఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరుమోగినవారు.

విలాసము:— ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ

సాత్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్స్ లిమిటెడ్, తొలపెట్టె నెం 5 కిరీ రు,

389

మద్రాసు.

(వై కామెంజుగ్ గోరకప్పడు ఈ పత్రికపేరు కూడ నుడవారించ గోరుచున్నాడు.)

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాడిని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కొద్దిమూలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్కనులోనే ధాతునవ్వము కలిగినవారికి వృద్ధియకొనము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించుదురు. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ సేవించియుండల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల కీర్త్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు భిర కాలము నుభయిగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వస్థస్థితియు మానును, ధాతువు మాత్రముతో కలసిపోతూ మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమాత్రవాగ్ధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, అకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా మిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాబూల్, కాంధహార్ నేతములలో వైద్యులచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినటవలె మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము అదేకమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జ్వరంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపత్రిక పార్కులతో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీవెల రూ. 2-0-0.

తెచాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

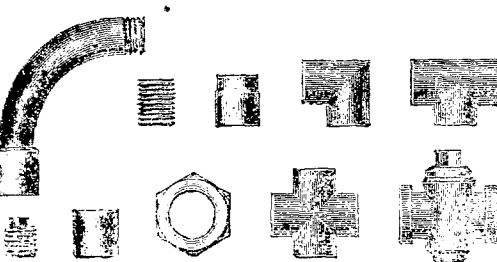
డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోజ్, బెంగుళూరు సిటీ.

M. N. HUSSEN & Co.,

Hardware Merchants, Contractors & Commission Agts
No. 90 ARMENIAN STREET, MADRAS

కప్పలు, పేప్పిగులు, బేరింగులు, ఫ్లయ్యర్లు, బ్లాకులు, పిప్పింగులు వివిధ రకములు మెరుగునూ నెలు, క్రొచ్చునూ నెలు, అస్స బల్బోసు, రిబ్బరుసామానులు, మనిలా ఉక్కు తీగదారములు, మిల్లులకు కావలసిన అన్ని సామానులు,

STEWARTS & LOYDS

వంకుల ఇనుపరేకులు, సాదారేకులు, ఎం.ఎస్. రేకులు, ఉక్కురేకులు, ఇనుపచువ్వలు, కోణాలు, టీలు.

వంకుల డబ్బియు ఐ. స్టీ. సి. ఐ. గొట్టములు, పిట్టంగులు, ఇత్తడిపిట్ట, గ్లాండుకార్పు, జి.ఎం. చక్రపు మూతలు, మరమేకులు, రివెల్లు, బోల్టునట్టు, సీమెంటు సున్నము, బొగ్గుతారు, బొగ్గుపిచ్ ఆస్పాల్టి, స్టాక్ హోం తారు, వర్ణములు, చార్మీషులు.

పానలు, పిక్కిన్లు, పోక్కులు, సమ్మెటలు, గొలుసులు, కంసాలిపట్టెడలు పిగ్లెడ్. తగరపురేకులు, తీగమేకులు, బొక్కెనలు, ముండ్లతీగలు, సాదాతీగలు, తీగవలలు. వ్యవసాయపు కరములు, గనుల వ్యాకోరీలకు వైల్డెలకు కావలసిన అన్ని రకముల సామానులు చొక్కేట్లకు దొరకును. విశేషము లింకను తెలియగోరిన మాకు వ్రాయుడు.

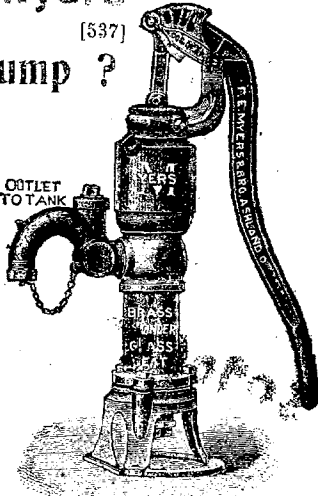
విలాసము:—ఎం. ఎన్ హుస్సేన్ అండు కో.,

ఇనుపసామానుల అంగడి, నెం. 90 ఆరేనియను వీధి,

679

మద్రాసు.

What is a Myers PATENTED Hand Pump ?

A new practicable, reliable and easy working appliance for drawing water from any depth up to 150 feet. Also for farm and stock use and small irrigation purposes. A large assortment of various designs always carried in stock. Write for full particulars and prices.

K. B. Joshi & Co.,

321, Hornby Road, Fort Bombay.

180 ఫుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆంగ్లమును కాశ్మీరీభాషను పోలుట స్వాభావికమైనది. విధులను అనుసరించుట వలననే కట్టుబడుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆంగ్లముననుకూలముగా కలగజేసి కఠినసాధ్యమును దృఢగాత్రమును జయింపజేసి ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇంకామీదగా నీయవచ్చును. గొప్ప చార్మీయును నీయవచ్చును. వెంటనే వ్రాయుడు.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, అలెగ్జాండ్రా రోడ్, బొంబాయి 186, మద్రాసు.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాంధ్ర పురాణము

వ్యాసముని వచితులులగు పదమొదటి పురాణము లలో నిలయుకొని. ప్రపంచమెల్లు పుట్టినది? మలభేదము లేక కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లు? మత? ఈ మొదలగు విషయము లెన్ని నా యిందు సుప్రముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవా రీగ్రంథమువై మంచియుభిషామును నిచ్చి యున్నారు. శ్రీమిగుల సులభము. 400 పుటలు. అత్యుత్తమ ప్రతిమాత్ర మున్నది. వెల 5-0-0 కర్పణలు వేలు.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

సులభము, మృదుసాధురము, బాసగ్గము. 2000 పద్యములుండు. మంచికాగితములవై అచ్చు, కాళికొడైండు ధర రు. 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు వేలు.

26]

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,

సెలగు పండితుడు.

మునిసపల్లె హనుమాంబులు, కడప.

ఉచితము! ఉచితము!!

మానవ గడియారము దానిని పొందజేయుట ఏలాగు?

144 పుటల గ్రంథమున వరుసగా మానవ గడియారమును రచించేయుటకు నేర్పుకొనవచ్చును. క్రమము లేదు. అకాలఖర్చు లేదు.

రాజశ్రీబ్రహ్మ వారాణసికి శేషాద్రి. 20, బీనాబాగ్, మద్రాసు.

188

నవనవయినది. ఓటోమోటో 490

ఇది మాత్రమైన గొప్పవాసనగలది. స్పిరిట్ సంబంధము లేనిది. శ్రేష్ఠమయిన పుష్పము మొక్క సత్తులతో చేయబడినది. ఒక బొట్టు వస్త్రమును విరివైన వాసన వదలక యుండును. ఇతర వాసనల వలె గాదు. మనోహరమును కలిగించునది. ఒకతూరి తెప్పించి చూచిన నిజమును తెలుగు గలగా.

1/2 డ్రామ్ బుడ్డి 2-0-0
1 డ్రామ్ ,, 0-12-0
1/2 డ్రామ్ ,, 0-8-0

ధర బుడ్డి 1-కి రూ. 1-0-0 సాంపిల్ 0-0-6

విజెంట్లు కావలయును: తాము చెల్లించగలిగిన ధరవతు తెలియపరచినచో ధరభాగ్యు చేయబడును.

ఉత్తరములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలయును.

ది పరస్టాక్ పెర్ఫ్యూమరీ కో, నెం 1, కేఫీసి, బొంబాయి నెంబరు

ఆంధ్రులకు రాజకీయ సంఘము

:-0:-

నిన్న సాయంత్రం నాడు

తీర్మానములకు ముగింపు

చెన్నపురి ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక రాజకీయ సంఘము నేర్పాటుచేయు విషయమును యోచించుటకై గత సాయంత్రం కాలము 5-30 నిమిషములకు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కా కార్యాలయము నందు సభాగూడినది. ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వ ముఖ్య సంపాదకులు కొమ్మరాజు వేంకట లక్ష్మణరావు ఎం. ఏ. గారు సభాధిపత్యము వహించిరి. ఆనంతరము బయ్యారాజు సరిసింహేశ్వరశర్మ, నేనువరపు రామదాసు, వైద్యులక్ష్మి పండిత గోపాలాచార్యులు, డాక్టరు లక్ష్మీపతి; ప్రొ. డె. పి. సు. బహ్మణ్యము, సి. ఎస్. ఆర్. సోమయాజులు, బారిష్టరు ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ, విక్రమజేవరక్క (విశాఖపట్టణము) గార్లు మున్నగు ఆంధ్ర ప్రముఖు లనేకులు సభ నలంకరించిరి.

విద్యార్థి శ్రేణులను.

ఆంధ్రవిద్యార్థికి వసూలై ప్రస్తుతము నిలువయున్న 1000 రూపాయలను, నేమి చేయవలసినదియు సభాసభ్యులు నందు సభ్యులు నిర్ణయించిరి. నిధికేంద్రసాము ఎవరికలన వసూలయినదియు, కార్యదర్శులలో నొకరగు, కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు ముందుగవివరించిరి. ప్రక్కము 894 రూపాయలు ఇండియను బ్యాంకునందు నిలువయున్నది. రూ. 150-0 లు ఉత్తరములక్రిందను కవరుల క్రిందను చిరునామాల ప్రాసిన వారి కృతిక్రిందను వినియోగపడినవి. ఖర్చులన్నియు గాను రూ. 1000 లు నిధియందు ద్రవ్యము నిలువయున్నది. నెలకు 30 రూపాయలవరకును ఇంజనీరింగు, వైద్యవిద్యలను చదువు ఆంధ్ర విద్యార్థులకు రెండు వేలరూపాయల వరకును, 10 రూపాయల వరకును ఆయుర్వేదము నభ్యసించు వానికిచ్చుటకును వేతనములను పొందినవారు విడిచి తేరుండ తరువాతి నా సాము తీర్చి నేయుటకును సభయందు తీర్మాన మంగీకృతమైనది. 1917 వ సంవత్సరము జూలై మాసము నుండి 1918 జూనువరకును వేతనములు ముట్టగలవు. విషయమును యోచించి నిబంధనల నేర్పాటు చేయుటకు కార్యనిర్వాహక సభ మే 1వ తేదీని సమావేశము కాగలదు. విద్యార్థిని కార్యదర్శులు ముగ్గురు, డాక్టరు లక్ష్మీపతి, సామి వేంకటాచలము సెట్టి, గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగార్లు, విద్యార్థులను కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగా నియమింతురు.

రాజకీయ సంఘసాధనా దర్శనము.

తదనంతరము రాజకీయ సంఘసాధనమునకు సంబంధించిన కార్యక్రమము ప్రారంభమైనది. సభ కావ్యము చేయుచు ఆంధ్రులకు పంపిన విజ్ఞాపనమును ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ గారు సభ్యులకు చదివి వినిపించి, సభాద్వేషములను, వ్యక్తిక రించిరి. ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకముగా రాజకీయ సంఘము లేక పోవుటవలన కలుగుచున్న సాధకబాధకములను ఉపన్యాసకులు తెలియ జెప్పిరి. చెన్నపురి యందలి కొన్ని పాఠశాలలందు ఆంధ్రులు చదువుకొనుచున్నను వారికి తెలుగుచెప్పట లేదు. మునిసిపలు పాఠశాలలందును నిట్టి చిక్కె గలదు. అందుచే తెలుగు వారు అరవమును నేర్చుకోవలసి వచ్చుచున్నది. ఇట్టి వెన్నెయో యసందర్భములు కలవు. వానిని చర్చించి ప్రభుత్వము వారికి నివేదించు నిమిత్తము ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకముగా రాజకీయ సంఘ మవసరము. ఆంధ్ర మహాసభా ప్రతినిధులను నిర్ణయించుటకును నిట్టి సంఘము కావలసి యున్నది.

రామదాసుగారు.

లక్ష్మీనారాయణ గారి యుపపాదనమును నేనువరపు రామదాసు గారు బలపరచిరి. రాజకీయ విషయములందు పనిచేయుటకై చెన్నపురియందు మహాజనసభ యు రాజధాని కాంగ్రెసు సంఘము నిరవరకే కలవు. వానియందు ఆంధ్రులును సభ్యులుగ నున్నారు. అట్టి స్థితియందు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక రాజకీయ సంఘ మవసరము లేదను ఆక్షేపణ బుద్ధియించినవని రామదాసు పంతులుగారు నెలవిచ్చిరి. మనము చెప్పకపోవుటతో తత్సంఘములలోని వారిలో చాలమంది యోగ్యులైనవారని తోచదు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ రాష్ట్ర విషయములను గుతించి, అక్కడ ప్రార్థించుటకు వీలుండదు. కాకపోయినను వారు మనకు సాహాయ్యముచేయుటలేదు. ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సంఘము నిచ్చు విషయమై చెన్నపురియందు రోక యుపసంఘమేర్పడి యున్నది. కాని వారియందు దెరువగో విముఖులు గలరు.

ఆంధ్రపాఠశాలకు, ఉత్తర సర్కారులలో నొక సంఘము చెన్నపురిలో నొక సంఘమునా యని మరయొకప్రశ్న వచ్చుచున్నది. వారినాడుములు యుక్తియుక్తములు కావు. రాజకీయ విషయములను చర్చించుటకు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక సంఘముండ వలయునని ఉపన్యాసకుని యభిప్రాయము. అట్టి సంఘము ఆంధ్ర ప్రాంతాంతరమునకు సాహాయ్యకారి గాగలదు.

సవరణము

అంతట అధ్యక్షులు లేచి తీర్మానమున రోక సవరణను ప్రతిపాదించి ఆంధ్రులు, ద్రవిడములు, మళయాళీలు ఇతరులతో విడిపోయి వారువారు స్వంతకాలము నేర్చుకుంటున్నారని. వారిలో వారి కిదర విషయములందు భేదము బుద్ధి నను గాజకీయ విషయములందు మాత్రము భేద ముండవలసి నెలవిచ్చిరి. చెన్నపురియందు రాజకీయ సంఘములందు ఆంధ్రులు విశేషము చేరి పనిచేయుట మంచిది. ఆంధ్రులందు విశేషము చేరి అధికము సంపాదించి వానిని స్వార్థము చేసి కొనుటకు యత్నింపవలయును.

వేంకటాచలము సెట్టిగారు

తరువాత సామి వేంకటాచలము సెట్టిగారు అధ్యక్షుని సవరణమును బలపరచుచు ఆంగ్లమునందు ముచ్చటించిరి.

సర్వోత్తమరావుగారు.

పిమ్మట గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు పంతులుగారు తీర్మానమున కనుకూలముగ ముచ్చటించి తమ యభిప్రాయములను ఖచ్చితముగ చెప్పిరి. దేశభాషలు ప్రాముఖ్యమునకు వచ్చి వానియందు మనము పనిచేసిన గాని దేశమునకు ముక్తి యుండదని, యుపన్యాసకులు కొంతతడవు పుట్టినది. మన ద్రావిడ సోదరులతో విడిపోయి మనము ప్రత్యేక సంఘమును స్థాపించుకొనుటలేదు వారిని మోసపుచ్చుటకును మనము యత్నించుటలేదు. మనము వారిపట్ల వ్యతిరేక ప్రయత్నము జరుపుటలేదు. ఆంధ్రులప్రత్యేక సంఘమును మహాజనసభయు కలిసి పనిచేసినయెడల, ప్రాతినిధ్యము ప్రబలచును, వైద్యము కృషియగును. ప్రస్తుతము ఆంధ్రులకు పలుకుబడిలేదు. వారి యందు చాల లోటుపాటు లున్నవి. ప్రాతగోడకు పూత నిలువదు. మనము కోరుకది ప్రాతగోడకు పూతపూయుమని కాదు. ప్రాతగోడకు కట్ట వలసియుండునని కోరుచున్నాము. ఆంధ్ర రాష్ట్రమురానిండు, రాకపోనిండు, దేశభాషలకు ప్రాముఖ్య మియ్యవలసి యున్నప్పుడు మనకు ప్రత్యేకమైన రాజకీయ సంఘ మవసరమని నేరగ నుచు పనిలేదు.

తరువాత ఉపన్యాసకులు ఇంజనీరింగు, పరపతి, క్యూర సాయము, వైద్యము మున్నగు శాఖలందు ఆంధ్రులకు గల ఇబ్బందులను వివరించి, ఆంధ్రోళనావశ్యకమును నొక్కిచెప్పిరి. మనము ఇతరజాతులవారిని లొంగిపోయి వారము కాము. వారును మనమును సరి సమానులము. కావున మనము వారితో కలిసి పనిచేయుటకే యత్నించుచుము. ఒక రాజకీయ సంఘ స్థాపనమునకే జంకినయెడల మనము యుండేమిపని చేయగలము? మనలో విభేదములున్నవని చెప్పకవివక్ష. మనయందు భేదములు లేవు.

శర్మ గారు

తరువాత ఆనరవిలు బయ్యారాజు సరిసింహేశ్వర శర్మగారు ఆంగ్లమునందు పుట్టినది. సభాద్వేషముల విషయమై కొంత అపార్థమున్నట్లున్నదని యుపన్యాసకులు తమ యుపన్యాసమునందు తెలియజేసిరి. ప్రత్యేక సంఘ విద్యార్థులములన దుర్భిప్రాయము కలుగునని కొందరిభావము. చెన్నపురియందు నివసించుచున్న ఆంధ్ర నాయకులను సంప్రదించిన గాని ఏమియు చేయుటకు ఖిలులేదని యుపన్యాసకులు నుడివిరి. కావున వారి యభిప్రాయములు తేలువరకును సభను నాటించుటయుక్తము. కాని ప్రత్యేక సంఘ విద్యార్థులమునకు ప్రోద్బలమైన విషయము లనేకములు గలవు. ఆంధ్రమహాసభయందు దేశక విషయములు చర్చితము లగుచున్నవి. వానిలో ఆంధ్రరాష్ట్ర విషయము ప్రముఖము. చెన్నపురిలోని ఆంధ్రులు ప్రత్యేకరాష్ట్ర రాష్ట్ర విద్యార్థులమునకు విముఖులని భావించుచు చున్నారు. దాని విషయమై వారి భావములను తెలిసికొనుటకు ప్రస్తుతము మాగ్గమేమియును లేదు. చెన్నపురి సాగులు ఆంధ్ర మహాసభ యందు తమ భావములను వ్యక్తకరించుటకు చెన్నపురి యందు సభచేరి ప్రతినిధులను పంపుట యుక్తము. ఇతరజిల్లాలు తమ లాభనష్టములకు వ్యతిరేకములేకుండ చెన్నపురి పౌరులు మావిశివనలసియుండును. చెన్నపురి ఆంధ్రులు రాజకీయవిషయమై తమ యభిప్రాయములను వెల్లొచ్చుటకు తగిన సంఘము లేదు. కావున అట్టి సంఘవిద్యార్థులముకట్టి వాంఛనీయుము. మహా

జన సభయు రాజధాని కాంగ్రెసు సంఘము నంగీకరించు తీర్మానములందు ఆంధ్రులభావములు ప్రతిఫలించునని చెప్పటకు వీలుండదు. మహాజనసభ రాజధాని కాంగ్రెసు సభల పట్లను మనకు వ్యతిరేకభావ మెంతమాత్రములేదు. ప్రత్యేకము ఆంధ్రుల మంచి చెప్పటకు సంబంధించిన విషయములను ప్రస్తుతము తెలుపజేసిన సంఘమునందు చర్చింప వచ్చును. సంఘ బాహుళ్యమునకు సంబంధించిన విషయములను చాల కాలము నుండి, పనిచేయుచున్న సంఘముల యందు యోచించవచ్చును. చెన్నపురిలోని విద్యార్థులరాష్ట్రకీర్తి ప్రార్థన చేయు ప్రభోవు సంఘము నింగకముగ నుండదు.

నాగేశ్వర రావుగారు.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు తరువాత సవరణపించుచు, "సంఘవిద్యార్థి" విముఖుల భావమును వివరించిరి. వారి తర్కప్రకారం భారతవర్షమునకు నేక చేయుచున్నాను ననుక తనరాష్ట్రమునకునేకచేయునని చెప్పి నట్లున్నది. ఆంధ్రులు స్వయం సాహాయ్యముతో పని చేయవలసియుండును గాని పాల నాశ్రయించి పనిచేయవలయు. ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక కాంగ్రెసుసంఘము లభ్యవైనప్పుడు చెన్నపురియందు రాజకీయసంఘము లేనిది, ఆంధ్ర లేనిచేయవలసియుండును! ఆంధ్రులు తమ వ్యక్తిత్వమునకు తనకల్లు ఇతరులతో కలిసి పని చేయవలసియుండును. చెన్నపురియందు సుగుణవిలాససభయుండగ ఆంధ్రసభ యెందు కవసరమైంది?

రంగయ్య నాయడగారు.

గడ్డె రంగయ్యనాయడగారు సంఘ మేర్పడవలసిన యవసరము గురించి ప్రవంగించిరి.

విక్రమజేవరక్క గారు.

ఆంధ్రులకు కాంగ్రెసుకమిటీ ఎవ్వరునచ్చునో అప్పుడే ప్రత్యేక రాజకీయసంఘ ముండవలసి యుండవలసియు విషయమును విశేషముగ చర్చింప నక్కరలేదనియు, విశాఖపట్టణ వాస్తవ్యులగు, రాజా విక్రమజేవరక్కగారు నెలవిచ్చిరి.

సుబ్రహ్మణ్యముగారు.

పచ్చయప్ప కళాశాలయందు పండితులుగనున్న పి. సుబ్రహ్మణ్యము పి. ఎ. ఎ. టి. గారు తీర్మానమునకు అనుకూలముగ ముచ్చటించిరి. ఆంధ్రులు బంగారమునందు గాని, బొంబాయి యందుగాని, పంజాబు నందుగాని, మరెక్కడను గాని, నివసించుచున్నను, ఆంధ్రుడని చెప్పకొనుటకు గర్వ పడుచుండురని వారు నెలవిచ్చిరి.

ప్రత్యుత్తరము.

తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా వాదించినవారికి లక్ష్మీ నారాయణగారి, పక్షమున, నేనువరపు రామదాసు గారు సమాధాన మిచ్చుచు ఇంతవరకు నిష్పప్రకరణములందు పనిచేయుటకునిధిసంఘములున్నవి; కాని రాజ్యాంగవ్యవహారములందు ఆంధ్రులు కృషి చేయుటకు మాత్రము ప్రత్యేకసంఘములేదు. కావున దాని యవసరమవసరమును చర్చించనక్కర లేదు. ఆంధ్రులకు వ్యక్తిత్వమునకు ప్రభుత్వము, ప్రత్యేక రాజకీయ సంఘమవసరము కాదా?

ఆంధ్రులందు తెలుగు ప్రభావాప్రయుక్త రాష్ట్రస్థితిగాంచును, వారు దేశము సభివారికి, లోకమునకు, తెలియజేయుటకు ఒక రాజకీయసంఘమే గాకను లక్షలకొలది సంఘము లవసరము.

ముగింపు.

తరువాత అధ్యక్షులు తమ అంత్యోపన్యాసమునందు, చెన్నపురిలో రెండుమూడు రాజకీయసంఘము లవసరమై నప్పుడు, కృష్ణాజిల్లా యందున్న జిల్లాసంఘము చాలక, అక్కడ, తెలుగువారికిని అరవలకును ప్రత్యేకసంఘము లవసరమాయనియు, వ్యక్తుల కొకసంఘ ముండవలయునా యని యు, ప్రస్తావించిరి.

ఉపసంఘము

సభయందు తీర్మానము సర్వ జనామోదమున పొందినది. విషయమును యోచించి నిబంధనలను నిర్ణయించుట రోక యుపసంఘము నిర్మించును. క్రింది వారిని సంఘమునందు సభ్యులుగ నియమించిరి. అనంతరమైన యెడల మరి కొందరిని కూడ చేర్చుకొనుటకు సంఘమున కధికారము కలదు. గావు బహద్దరు బి. ఎ. కేశవు; నే. రామదాసు; డి. లక్ష్మీనారాయణ; పి. వేంకటాచల సెట్టి; పి. సుబ్రహ్మణ్యం; కా. నాగేశ్వర రావు; వి. వీరనాథునరసింహ; రంగయ్యనాయడు; ఆ. లక్ష్మీపతి; గా. హరి సర్వోత్తమ రావు; వేరి నారాయణమూర్తి; ఎ. ఎ. కురుస్వామి సెట్టి; పండిత గోపాలాచార్యులు; సి. సోమయాజులు; పి. సుబ్రహ్మణ్యము కార్లకూరి గోపాలరావు గార్లు.

ప్రజా పరిపాలన వాదుల యుద్ధము.

అమెరికావారి కేరళ ప్రభుత్వమున గంభీర వ్యూహము

నైతిక నిరంకుశత్వ సంహారమునకు విశ్వవీర విహారము

(రైటరు ఏ జెన్సీ.)

ఇంగ్లండు

నేడు అమెరికా లంగ్సు స్ట్రెయివారు బాయిస్ బాట్ల గా ఓక వింగు చేసిరి. అమెరికా గాయబారి అధ్యక్షుని వశించిరి. బాట్ల ప్రకృతి ప్రాణి డెంటు బిల్లును గాని వాస్తవికతను పునః కలగజేయుటకు హెచ్చు చెలగిరి. జాతీయ సభములు పాదపడినవి. జనము కృమ్ము. నగరాలలో భారతీయ వాణిజ్యము చురుకొందునకు గూడ వింగునకు వచ్చిరి.

అమెరికా గాయబారి.

నివాసగృహమున ప్రపంచమున కాపాడుటకు సహాయపడుటకు మన ముద్దమించితిమి. ప్రజల కలకలము నుద్ధరించుటకు సేవకొనెదమన మా హానింపబడి వచ్చితిమి; గాని అధికారమునకును రాష్ట్రము కొరకును సమైక్యమున కొరకును విజయము కొరకును చురుకొనెదమన ఆసింది రాలేదు. ప్రజాపరిపాలన వాదులు ప్రజల కలకలము బారెత్తించునపుడు వారిని కాపాడుటకు ముఖ్యుని యున్నదని గాయబారి నడిచెను. (ఉత్సాహము.)

లాయిడు బార్లెగారు.

ప్రధానమంత్రి గారు పర్యవేక్షించునంతనే కరతాళ భంగమున కరవత్తముల నాడించుటయు చాల హెచ్చెను. రోజుగమున మీరు మాకు సహచరులని అమెరికావారికి బ్రతిభు ప్రజల పక్షమున వందనము చేయుభాగ్యమును బడసిన బ్రతిభు జేతపు ప్రధాన మంత్రియింటనేను ప్రభుత్వవనరుట తట్టిండుటచే నేనధికారాన్ని హామీ కలిగియున్నాను. (ఉత్సాహము.) అమెరికావారు మురిసిందిరివారి కి పారకుచు నాచుకుల సంపత్తి తోడ్పడిన రని మాత్రమే నేనానందించుట లేదు. నేను ప్రజాప్రభుత్వవాదిని గాన నానందించుచున్నాను. (ఉత్సాహము.) ఈ సంగ్రామము ప్రపంచమునందును నైతిక నిరంకుశత్వమునందును ప్రాచీనమునకు ప్రాచీనమునకు విషయము అమెరికావారి సంగ్రామమున దిగుటవలన నిష్క్రమ గాఢపడినది. (ఉత్సాహము.) స్వేచ్ఛకొరకు అమెరికావారు ప్రత్యక్షముగ ప్రాచీనమునకు ముగ్ధుని యొక్క బియ్యము (ఉత్సాహము.) చాల గొప్పయుద్ధములు జేయునంతటి యేర్పాటులకొనకును జేతాక మణములను మునుమాత్రమే చేయుటచేను. ఇప్పుడు అమెరికావారి మహా సంగ్రామమున ప్రవేశించి నిశ్చయించుటచే నిది అట్టి సమయము కాదనియును మానవసాహిత్య సందర్భావ ప్రయోజనమునకు మహా సంగ్రామమున ప్రపంచమునకు స్పష్టముగ తెలియుటకు. (ఉత్సాహము.) ప్రజాప్రభుత్వమునకు సేవకు వత్తునటుల ఉద్దేశించుచున్న ఈ నైతిక నిరంకుశత్వమునకు నైతికాభివృద్ధి వాసులకు కలుగుచున్న శ్రమను మొదటక మెరికావారు సరిగ్రహించలేదు. ప్రజాప్రభుత్వము ప్రజాసామికి జేయుగాదు.

ప్రజాప్రభుత్వము.

యుద్ధానంతరము ప్రజాప్రభుత్వము ప్రజాసామికి మగునని తెలియించు వాగ్దానము చేసెను. ఆయన చెప్పింది సరియే యని నేను వింటిరను (హాసము, ఉత్సాహము.) ప్రజాప్రభుత్వ ప్రజాసామికి జేయు కాకుండుటతో తీరలేదు. అదియొక రాష్ట్రము గాదు. అది సామికి జేయు. (హాసము, ఉత్సాహము.) అరట గొప్ప పరిశ్రమ గలవు. చాల నభివృద్ధి గాంచిన విద్యావిధానము గలదు. గొప్ప విశ్వవిద్యాలయములు గలవు. కాని ప్రపంచము నందలి కౌటంప సుతంధులకు మహావైరము నేర్పరుచుట యందు ప్రభావశీలము. ప్రభావశీలము బలంకరించినది. విద్యావిధానములు వారి మురుగున బడియున్నవి. సేవకొనెదమన ప్రభావశీలము తక్కినవారము సహాయక మాత్రము. ఇదియే యూరోపు వారి సంకల్ప కలవరమునకు వచ్చింది. వారినిపుడు నాశనము చేయవలెను. జేతాక మణము కొరకు నిరంకుశత్వము చేసే మానవసామి పోషకపరికరము. ఈ సేవ నిరంకుశమును ప్రజాప్రభుత్వము అభ్యుదయము లందును పునాదులందును సందరించుటచే ప్రజలతలలు

తిరిగివని. మహావైరమునకు ముఖమున చూచుటవలన తెలియదు వాగ్దానమును కేంద్రము. మేముగొప్పముతో కయిజరు ప్రపంచమునకు నిరంకుశత్వమునచూచెను. ఇట్లుతడు చాటునని యూరోపునా రనుకొనలేదనుట పొరబాటు. వారు వారి సెరుగుదురు గాని అదిఎప్పుడు జరుగునో వారెరుగురు.

యురోపునకు హానికరము.

ఇదియే హానికరముల 50 ఏండ్లనుండి ఈ నిరంకుశత్వమే యూరోపుదేశమున పడించుచున్నది. ప్రపంచమునందలి మానవ జాతి నుద్ధరించుటకు జరుగవలసిన ప్రయత్నము లన్ని రాష్ట్రములందును గూడ దీనివలన ప్రభంభించినవి. ప్రజాప్రభుత్వమునకు విమోచనకాలము వచ్చుచున్నది. వారికి శ్రమల నెంతయోర్పుతోను సాహసముతోను గంభీరభావముతోను సహించిరి పరాసుదేశములే తెలుపదగినవారు. ఇతరు లందులకత్తులు. ప్రజాసత్తాక ప్రాధాన్యముగ ప్రజాప్రభుత్వము గానవచ్చుటలను శ్రేతులవలన జేకోపద్రవము కలుగుతుండ చేయుటయందు పయోగించుకొనవలసి వచ్చెను. మన కిప్పుడు గోచరించెను స్థితి యిదియే.

హిందెనుబర్గ పంక్తి.

ప్రజాప్రభుత్వము యూరోపు లలో వారి భావములను శ్రేష్టముగ స్పష్టించుచు నది హిందెను బర్గ పంక్తియే (హాసము). హిందెనుబర్గ పంక్తి యననేమి ఇది ఇతర రాష్ట్రములందు ఏర్పరుపబడిన హద్దు. ఈహద్దు నా రాష్ట్రములవారు ప్రాణములను గోల్పోవుటకు సిద్ధపడియే దాటవలెను. 50 ఏండ్లనుండి యూరోపునకు దిట్టి హద్దెప్పుడ బడినది. ఇట్లు పురుషాంతరములనుండి ఈ నియమములను బాధపడిన రాష్ట్రములు చివరకు ఆహద్దు జర్మనీ సరిహద్దున కావల నేర్పరుపవలసి జేయు నిశ్చయించి. (ఉత్సాహము.) యూరోపు ఖండమునకును ప్రపంచమునకును భద్రముచే మాడుటకు గత్యంతరములేదు.

చివరకు యూరోపువారికి గలిగిన అనుభవము అమెరికావారికి గూడ కలిగినది. అమెరికావారికి ప్రాణములై నాశ యున్నచో అట్లాంటికు సముద్రమున రాకపోకలు కట్టిపెట్ట వలెనని జర్మనులు ప్రకటించిరి. హెచ్చరింపకుండ అమెరికా వారి నాకలుముంచిరి. తుమాపణ మొనలేకుండ అమెరికా వారి ప్రాణములను హరించిరి. అట్లుచేయుటకు తమకు హక్కు కలదనిరి. మొదటదీనిని అమెరికావారు సమ్యకాలక పోయిరి. ఉత్సాహముకాని వారెనరైన నిట్లుచేసెదరామనివారు విధ్రుము నొందిరి. ఒకసారి వారు సహనమునుజూపిరి. రెండవసారి మరల యోనిజూపిరి. చివరకుజర్మను లీహక్కుకములను సంకల్పించి చేయుచున్నారని స్పష్టమైనది. అప్పుడు అమెరికావారు చురుకుగా పనిచూచిరి. (ఉత్సాహము.) హిందెనుబర్గ హద్దును అమెరికా తీరమున నేర్పరచి అమెరికావారు ఆహద్దును దాటరాదని జర్మను లనిరి ఇది ఏమని అమెరికావారికి గిరి. (హాసము.) ఇది మాహద్దు. మీరు దీనిని దాటరాదని జర్మనులు తెలిసిరి. ఆహద్దు మీరు అట్లాంటికు లో నేర్పరుపరాదు. రైనునిలో నేర్పరుపుడు (ఉత్సాహము) మీరా హద్దును తీసేయుటలో మేము తోడ్పడిన మని అమెరికావారు నడిచి అందులకు గడంగిరి.

స్వేచ్ఛకొరకు గొప్పపోరు.

ఇది స్వేచ్ఛకొరకు జరుగు గొప్పసంగ్రామ మనుటకు రెండు ముఖ్యధారములు గలవు. మొదటిది అమెరికావారు సంగ్రామమున చేరుట. లేకున్న అమెరికావారు చేరరు. రెండవది రష్యావారి పరివర్తనము (గొప్పయుత్సాహము). 18 వ శతాబ్దమున అమెరికా దేశమునందు స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యములను నెలకొల్పుటకు పరాసువారు అమెరికాకు సేవలను బంపినపుడు పరాసుదేశము నిరంకుశాధికారము క్రిందనే యుండెను. కాని పరాసువారు అమెరికాలో అడుగు పెట్టినంతనే వారు స్వేచ్ఛా కాములైరి. వారు స్వేచ్ఛా

వాతావరణ పరివృత్తులైరి. వారు దానిని స్వదేశమునకు గొని పోయిరి. అందువలన ప్రాసు స్వేచ్ఛగల దేశ మాయెను. సెర్వియా మాంటెనీగ్రో బెల్జియములకు నేర్చుకు కలిగించుటకు పోరుచున్న రష్యావారి చరిత్రము గూడ నిట్టిదే. వారు స్వేచ్ఛ కొరకు పోరుచు లేకుండ నేరమున గూడ స్వేచ్ఛను నెలకొల్పు నిశ్చయించిరి. (ఉత్సాహము.) గొప్ప పరివర్తనము స్వేచ్ఛకొరకు ముగియ విగినదిగాను. స్వాతంత్ర్యమునకు జరుగుచున్న మహాసంగ్రామమున నది అంతర్భాగము. గాని స్వేచ్ఛను నిలుపుకొనుటకు జాతీయ సంవిధానమున సరము. ఈ విషయమును రష్యావారు గుర్తించుచున్నారని తోచుచున్నది. వారు గుర్తించలేని తమ స్వేచ్ఛను నిలుపుకొన గలుగుదురు.

అమెరికావారి కాగ్రహము నెలకలిగించిరి.

యుద్ధము ప్రారంభమై మూడవయేడు జరుగుచుండగ నిపుడు బుద్ధిపూర్వకముగ జర్మనులు అమెరికావారిని యుద్ధమున కేల పురికొల్పిరని నేను పలుసారులు ప్రశ్నించుకొంటిని. అమెరికావారు యుద్ధమును ప్రకటింప వీలులేకుండ జేయు కారణములు కొన్ని గలవని జర్మనులు తలంచుచుండి రని కొందరు నూచించిరిగాని నేను దానిని విశ్వసించ జాలను. గాని దీనికి హిందెను బర్గ గారే కారణమును స్పష్టపరచిరి. "అమెరికావారి సహాయము లభించు లోపలే అంతగ్రాములు బ్రతిభువారి వ్యాపారమును అంతరింపజేయును. ఒక వత్సరమువరకును అమెరికావారు సిద్ధము కా జాలరని" హిందెనుబర్గ గారు చెప్పిరి. (హాసము.) సాపమాయ నకు అమెరికావారి బలము తెలియదు. (ఉత్సాహము.) కాన వత్సరానంతరము అమెరికావారు సిద్ధముగు సరికి వారి సేవలను రప్పించుటకు నాకలే యుండవలసి. "అమెరికా నిరుపయోగము" అనునది ఆయన పలుకులు. (హాసము.) అసగా అమెరికావారికి నాకలు లేవకుట (హాసము). జర్మనులు ఇట్లు భావించుచున్నారు.

విజయమునకు. నాకలు ముఖ్యసరము.

జర్మనులు తలచినది పొరబాటైనను వారట్లు భావించుకొనుటకాధారము లేదని తలంపరాదు. కాన "మాపంక్తి అభేద్యము" వారి ప్రగల్భమును కల్లజేసినటులే ఈ నాకావిషయమునుగూడ వారి ప్రగల్భములను అమెరికా బ్రతుకుదేశముల వారు నిరంకుశ పరుపవలెను. వారి పంక్తిని మే మివివరకే చిల్చితిమి. (కలకలము) విజయమునకు మూలధారము నాకలు. దీనిని దీర్ఘలోచనపరులగు అమెరికావారినివరకే గ్రహించి అట్లాంటికు సముద్రవ్యాపారమునకు 3000 టన్నుల నాకలను వెయ్యింటిని నిర్మించుచున్నారు. (కలకలము). జర్మనులు దీని నిదివరకే గ్రహించి యుందురు.

అమెరికావారికి నూచన

బ్రతిభువారు చురుకుగ పనిచేయుజాలరు. పొరబాటులను చేయుచుందురు అని జర్మనులు తలంచుట వారి వినాశనమునకు మరియొక కారణము. బ్రతిభువారు గమ్యస్థానము చేరెదరు. అమెరికావారు శీఘ్రముగ చేరెదరు. గాన నమెరికావారి రాకకు నేనధికముగ నానందించుచున్నాను. మూడేండ్లనుండిమే వివాదాపారము చేయుచుండుట చేతపులనన్నిటినిదిద్దకొని సరియైన దారిబడి చురుకుగ నడువగ లగితిమి (కలకలము). గాన మాలోపములను అమెరికావారు పరిశీలించి మూడేండ్ల క్రితము మేమున్న తావును గాక ప్రస్తుత మేమున్న తావును గుర్తింప దగునని నేను నూచించుచున్నాను. ఈ విషయములను గమనించుటకు అమెరికావారు నాకానైతికవిషయ కోవిదులను బ్రతుకుచుండుటకుసంజను (కలకలము). ఫిరంగులను ఆయుధ సామగ్రులను అమెరికావారు మాకశక్తికముగ నంద చేసినందులకు వందనముల సర్పించుచున్నాను. స్వవస్తు సంపన్నులగు నమెరికాదేశముతో జర్మనులకయ్యునునకు దిగుట వారి దుర్దశావిశేషము.

సంధి ప్రయత్నము.

అమెరికా వారు తీవ్రముగ బోరి శాశ్వతముగు శాంతిని నెలకొల్పెదరు. సంధి సంఘమున తగిన స్థానమును అమెరికావారు బడయుట సంకల్పపరము. అమెరికావారు గాసంఘమున లేకుండుట మహా నష్టకము. ఇప్పుడు శాశ్వతముగు శాంతి కలుగుట నిశ్చయము. ఇంటిమిండి ప్రజా పరిపాలనమును శాంతియు ప్రపంచము నందును యూరోపు నందును నెలకొన గలవు. (కలకలము)

ప్రజాపరిపాలనము యుద్ధమునకు కృతీలేకము.

ప్రజాపరి పాలనముగల దేశముల యుద్ధమును కోరత్ర. పరాసువారు కోరలేదు. ఇటలీవారు చాలాకాలము సంశయించిరి. బ్రతుకువారికి యుద్ధముచున్నకంపరము. బెల్జియమునైత్రు

అమెరికా బిటను దేశములు

లండను, ఏప్రిల్ 13:— క్రిందటిరాత్రి యాత్రికసంఘము వారుచేసిన విందునకు అమెరికా రాయబారి పేజిగారు అతిథిగా నేగిరి. ఇటీవల అమెరికా బిటను దొరతనముల వారికి బాంధవ్యము చెడినదని ప్రపంచము దంతటను జర్మనులు చాటిరి. వీలుచిక్కినపుడెల్ల లేనిపోని భావములను కల్పించి అమెరికా బిటను దేశములవారికి మిత్రభేదమును కలుగ జేయుటకు తంత్రముల పన్నుచున్నారు. వారెంత శ్రమ పడినను మనస్సేహము చెడలేదు సరిగదా! మరింత గాఢమైనది. జర్మనుల నిరంకుశత్వము నంత మొనర్చుటకును ప్రపంచమునకుల స్వేచ్ఛా పరిపాలనకు అభ్యంతరము తొలగించుటకును మనకు శాశ్వతగాఢమైత్రి కలుగుటకును ఈ సంగ్రామము సాధకమగును. ఇట్టి సంగతి మన లాభమునకే గాక యితర జాతులవారికి గూడ శ్రేయస్కరముగ నుండును. ఈ ఘోరసంగ్రామా నంతరము మనకు నిరంతర మానవసేవాకాశమును గాఢమైత్రియు సమకూడును. మన యన్యోన్యము కంటే ముఖ్యమగునంత రాజకీయ విషయ మేదియును కలుగ జాలదని నేను తలంచెదను. చరిత్రయందు ఇదియే ముఖ్యమైన రాజ్యాంగ విషయమని నేనూహించుచున్నాడను. మన ఏర్పాటుల ననుసరించి ఇతర సంఘములవారు కూడ దేశోపద్రవము గలుగకుండ పాటుపడుదురు. ప్రపంచము దాంక్షభాషా ప్రసక్తిగల ఈరెండు దేశములవారిలో నెవ రుదాసీనులైనను ఫలితియు కలుగజాలదని పేజిగారు వివరించిరి.

బ్రిటిషు కావలియోడ మందుగనిని తాకుట

లండను, ఏప్రిల్ 12:— మంగళవారమునాడు ఇంగ్లీషు చానలులో కావలియోడ మందుగనినితాకి మునిగిపోయినదని నౌకాలయాధి కారులు తెలియజేసిరి. ఇద్దరు ఉద్యోగియును 14 గురు జనలను కనుపించుటలేదు.

బ్రిటిషు బాండులను క్రొత్తగ ప్రవేశ జెట్టుట.

లండను, ఏప్రిల్ 13:— 100 కి 5 రూపాయల వడ్డీ చొప్పున క్రొత్తగ బ్రిటిషు బాండులను జారీ చేయుదురని తెలియజేసిరి. పత్రముల వెల 100 రూపాయలు. 5 ఏండ్ల తావుగ తీర్చబడును. మూడు నెలలు ముందుగ నోటీసు ఇచ్చినచో రెండేండ్లలోనే కావలసిన వారికి తిరిగి సొమ్ము నిచ్చెదరు. పత్రము క్రయమునకు తీసిన వారిలో యున్న టెన్డు ప్లేట్సులో కాపురమున్న వారు తప్ప తక్కినవారు బ్రిటిషు వారు విధించు పన్నులకు బాధ్యులు గారు. అనగా వారు పన్ను కట్ట నవసరములేదు.

ప్రాము

పరాసువారి నౌకావ్యాపారము.

పారిసు, ఏప్రిల్ 13:— 8 వ తేదీతో అంత్యముగ వారములో 886 వాణిజ్యనౌకలు పరాసు రేవులందు సురక్షితముగ జేరినవి. 856 నౌకలు పరాసు రేవులనుండి వయనమై బోయినవి. 1600 టన్నుల బరువునకు వైబడిన 3 ఓడలును 1600 టన్నుల బరువునకు లోనగు 1 ఓడయు మునిగినవి. మూడు ఓడలు అంతగ్రాముల బారిబడియు. అపాయములేకుండ తప్పించుకొనెను. చేపలపడవలు మునిగిపోయినవి.

బ్రిటిషువారు కొన్ని గ్రామములను

దొమ్మిజేయుట.

లండను, ఏప్రిల్ 12:— బ్రిటిషు వాణిజ్య ప్రకటించిరి:— హీనర్, వాన్కోవర్లు వాటి ప్రక్కనున్న రక్షక స్థానములను దొమ్మిజేసితిమి. కోజాలనదీని దాటితిమి. తూర్పుగట్టుననున్న కొండలను మా స్వాధీనము జేసికొంటిమి. స్కామనదీ తీరభాగమందు మరొక ప్రదేశముల నాక్రమించుకొంటిమి. విమిగుట్టుకు తూర్పుభాగముననున్న స్థానములను పట్టుకొంటిమి. నేటికాదయును విమిగొండ తీరభాగమున మేముగైకొన్న స్థానముల నన్నిటిని బలపరుచుకొంటిమి. సోమమంగళవారముల వాటి యుద్ధములు 6 జర్మను పటాలములలోనున్న పదాతుల నందరిని బంధీకృతులుగ జేసితిమి. గోళముల ప్రయోగించు యంత్రములను కాపాడుటకు బోవుచున్న మానముద్రవిమానములను జర్మనులు తీరముగ ముట్టడించిరి. అది 3 శత్రువిమానములను నాశనముజేసినవి. చూడింటిని నేలగూర్చినవి. మా కేబిలయిన నవ్వుమును కలుగలేదు. నిన్నటితో జాన శత్రువుల విమానములను 4 గింటిని నేలగూర్చి 5 డింటిని క్రిందకు పోవునట్లు చేసితిమి. మా విమానములు 6 కనిపించుటలేదు. 3 నేలగూరినవి.

శత్రు సానములను పట్టుకొనుట.

లండను, ఏప్రిల్ 12:— మున్నలు హేగుగారు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:— నిన్నటి రాత్రి శత్రువులను నెంటు క్వెంటిక్ మధ్య ముట్టడించి హన్సి కోట్లకు మెట్టెడ్ కోట్లకు తీరభాగమందు చాలవరకు వ్యాపించియున్న స్థానములను పట్టుకొంటిమి. ఇప్పుడు సామ్రాజ్య గాచీ అడవి గోబాకోట్ల గ్రామము గోబాకోట్ల అడవి మా స్వాధీనములో నున్నవి. లూసుకు వైర్మి మూలను మేము రాత్రిమందు జయప్రదముగ దొమ్మిజేసితిమి. స్టోగుస్ట్రీటు ప్రాంతమున శత్రువులు చేయుచో మిగిని మామరఫిరంగులచే నాశితిమి.

యుద్ధము తీవ్రముగా జరుగుట.

లండను, ఏప్రిల్ 12:— ప్రధాన కార్యాలయమునందున్న రూటర్ విలేఖకుడు నేడిట్లు తంతి పంపినాడు:— 24 గంటలనుండి యుద్ధము అతి తీవ్రముగ జరుగుచున్నది. జర్మనులు తమ సేవలను చాలవరకు వృధిజేసికొని మొండితనముగ పోరుచున్నారు. ప్రతియుద్ధములు చాలవరకు విషమ స్థితిగ జరుగుచున్నవి. మేము పట్టుకొన్న స్థలములన్నియు మా స్వాధీనములోనే ఉన్నవి. మా రక్షకస్థానముల బల పరుచుకొంటిమి. వెర్ల ఫిరంగులు ఇప్పుడు జరూరుగ కావలసి వచ్చినవి. ఆ రాసుయుద్ధము మరల ప్రారంభించక పూర్వము తగిన సదుపాయములను జేసి యితరపక్ష చక్క చేయవలెను. క్రొయిసిల్సుకు స్కాట్లీ నదికి మధ్య 11 ఫిరంగులను బట్టుకొంటిమి. విమిగొండకు దూరముగ నున్న మా క్రొత్త స్థానములపై శత్రువులు దండు విడిసిరి. గోళముల ప్రయోగించిరి. కాని చాల నష్టము నొంది విముఖులైరి.

రణరంగము విస్తరించుట

లండను, ఏప్రిల్ 13:— నేడు రణరంగమును విస్తరింపజేసి యుద్ధము జేసితిమి. విమిగొండగర్గ శత్రువులకు చాల నష్టము గావించి ఆ స్థానమును జాగ్రత్తగా కాపాడుచుంటిమి. బోయెస్ ఎక్ సాచీని బట్టుకొంటిమి. దీనిచే గవెక్ వీక్ దగ్గరకు పోగలిగితిమి. దీనికిని మామను 600 గజముల దూరముమాత్రమే గలదు. ప్రాతఃకాలముందు ముట్టడించితిమి. గడియారపు పనివలె కార్యములన్నియు జరిగినవి. ఇటీవలి యుద్ధము సకాలములో సమకూడినది. బెర్లియుమునై మొదటసారి దండెత్తినపుడు శత్రువులు ప్రయోగించిన ప్రప్పిక్కు ద్రావకముతో గూడిన గోళములను అగ్రాసువద్ద వారు ప్రయోగింపవలెంచి గాని సాగలేదు. మాంబల్ ప్రప్పిపై శత్రువులు ప్రతియుద్ధము జేసిరి. కాని మా మరఫిరంగులతో వారి నన్నిటిని అవలీలగ మాపుజేసి శత్రువులకు అపారనష్టము కలుగజేసితిమి.

హిందె బర్గుగారి పంక్తి.

లండను, ఏప్రిల్ 13:— 12 మైళ్ళవరకు వ్యాపించియున్న జర్మనుల బలకరమగు రక్షకస్థానములను దొమ్మిజేసితిమి. తూర్పు భాగమందున్న హిందె బర్గుగారి పంక్తిని గూడ ముట్టడించితిమి. చెలికోట్ల మొదలగు ప్రదేశములందు అనేక చోట్ల చొరుచుకొనిపోతిమి. ఇంతటితో విరమించక హిందె బర్గుగారి పంక్తియందు 5000 గజముల దూరమువరకు బ్రిటిషు వారు వైకొనిరి. ఇంకొక పంక్తికి సగముదూరములో నున్నారము. మొదట జర్మనులు ఈ పంక్తిపై పునకే మరలుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. 6 వ తేదీన యుద్ధము తీటస్థించినది అనుకొనుచున్నారని పట్టువడిన ఖయిదీలు తెలుపుచున్నారు. అట్లు యుద్ధము జరుగనిచో 15 వ తేదీ వరకు తిరోగమనమును రుపదయినది కాని ప్రత్యయముగ 9 వ తేదీని బ్రిటిషువారు తలపడుటచే జర్మనులు ఏర్పాటులను మార్చుకొనిరి. మాంక్ష ప్రదేశములను యుద్ధముజరుగుచున్నది. ఇదివరకు కనేడియనులు పోరి కదలిపెట్టిక ఉత్తరభాగమందు గవెక్ వీక్ దూరముగ ప్రాచీన జర్మను రణరంగమందు జరుగుచున్న పోరునుబట్టి మాత్ర గొప్పయుద్ధమారంభమయినట్లు కనిపించుచున్నదని మైమునిలేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు.

యుద్ధముందు శాంతి.

లండను, ఏప్రిల్ 13:— గొప్ప ఫిరంగులు కావలసియున్నవి. కాని వాయువు ప్రతికూలముగ నంటుచే ఫిరంగుల నష్టము సమకూడుట లేదు. దీనిచే అగ్రాసు యుద్ధము కొంచెము తగ్గినది.

ఉభయ సేనలవారు ఫిరంగులను కాల్పుట.

లండను, ఏప్రిల్ 12:— ఓయసుకు దక్షిణభాగమందు ఎయసు తీరభాగమందును రెండు సేనలవారు ఫిరంగులతో పోరిరి. వారావరణిస్థితి ప్రతికూలముగ నున్నది.

మాంజీ స్వాధీన మగుట.

లండను, ఏప్రిల్ 12:— జర్మను అధికార వాయువాగ్గరిల్లు ప్రకటించు చున్నవి:— అనేక ద్వంద్వ యుద్ధములు జరిగినవియు మాంజీని శత్రువు లాక్రమించిరి. శత్రువులు తిరుగ నెంటు క్వెంటిక్ ను తీవ్రముగ గోళములతో గాల్చిరి. పడమట చాంపేనులో ఫిరంగియుద్ధము తీవ్రముగ జరుగుచున్నది. తుపానులు వీచుచున్న నైమనికులు పట్టుదలతోను, మనోభైరవముతోను ఘనకార్యము లాచరించుచున్నారు. బ్రాడీ దగ్గర రష్యా శత్రుత్వ దళమువారు చుఱుకుగ పని చేయుచున్నారు. నిష్టరు సగ్రాండు ప్రక్కలనుగూడ శత్రుత్వ దళములు దారుణముగ ఫిరంగులను కాల్పుచున్నవి.

జర్మనులు యుద్ధమునకు తయారుగ నుండుట.

వెట్టో గేడు, ఏప్రిల్ 13:— పట్టుబడిన జర్మనులనుండి లభించిన కొన్ని ఉత్తరములనుజూడ నిదివరకు నెలపుమాడుచున్న ఉద్యోగిగలందరును తిరుగ పటాలములలో చేరవలెనని ఆజ్ఞాపించినట్లు తెలియుచున్నది. దీనినిబట్టి జూడ జర్మనులు తిరుగ ఉత్తరపక్షమటి సంయుక్త రష్యా రంగమందు యుద్ధము చేయు సంసిద్ధులై యున్నారని తెలియుచున్నది. ఈ కీలకాలమందు మంచు అపారముగ నురుములుచే దక్షిణ రష్యాలో నున్న నదులన్నియు గట్లు తెగి పారుచున్నవి. దీనిచే పట్టణములు పల్లెలు మునిగిపోవునని భయమగుచున్నది.

రష్యా

రష్యా సంఘసంస్కారులు

సంధిగురించి ముచ్చటించుట.

లండను, ఏప్రిల్ 12:— రష్యాలో స్థితిగతులు చాల విచిత్రముగనున్నవి. అన్ని పక్షముల వాయువులను వికమత్వము చెడకుండ ఏకీభావముతోను, సంతోషముతోను పనిచేయుట మరుగునూడదని ప్రజలు మొఱిచుచున్నారు. దీనినే మైముని ప్రతికయందు ప్రధానవ్యాసముగ ప్రకటింపబడినది. బెర్లినులో ఉపన్యాసము లిచ్చుచున్న ప్రాముఖ్యత గావించిన జర్మను వాస్తావత్రికా ప్రచారకుడు పాలురా బ్రాంబగారు జర్మను సంధిసంగతు లన్నియు కడుదూరమున వాయుపాశ్చ్యమునందున్న రష్యానుల జయాపజయముల బయట నిగ్రాణకాగలవని నుడివిరి. రష్యా సంఘ సంస్కారుల అభిప్రాయముల రయటకు వెర్షీకుమాను మున్నగు జర్మను సంఘసంస్కారులు స్టాకుహోముకు పోయిరి. ఇదివరకే రష్యా జర్మను సంఘ సంస్కారకర్తలు రహస్యముగ సమావేశమైరి.

లండను, ఏప్రిల్ 12:— ఈ క్రింది సమాచారమును రష్యాలోనున్న మందుసాగు తయారుజేయువారికి పూర్తిచిప్పిలో మదుసాగు సమకూర్చువారు పంపినట్లు వార్తాసంఘమువారు ప్రకటించుచున్నారు:— స్నేహితులారా, మీరిప్పుడు రాజుల నధికారమును తొలగించి గాన మనకు జయము కలుగునని నమ్ముచున్నాము. అగ్రప్రాణము లభ్యుత్థించి కందకములలో పోరుచున్న సోమరుల నిమిత్తము మన మందరము శక్తివంచన లేకుండగ పనిచేయవలెను. గంట కెంత ఎక్కువ పనిజేయుదురా అందరిని రక్షించినవా రడుగుదురు సోమరితనము హత్యజేయుట వంటిది. ఇంకను బానిసలుగ నున్న ప్రజలకు విముక్తి కలుగజేయుటకై స్వచ్ఛందవృత్తిగ రష్యా దేశము శాశ్వతకాలము బ్రతుకుగాక!

గ్రీసు

గ్రీసు స్థితి.

ఏథెన్సు, ఏప్రిల్ 14:— దొరతనము వారికి రాజకీయ అధిక విషయకములగు నిబ్బండులు కలిగియున్నది. వెనిజులు పక్షము వారి స్వాధీనమందున్న భాగము నుండి ఆదాయము లేదు. దొరతనము వారి నౌకలను జర్మనులు ముంచుటచే చాల నష్టము కలిగినది. తటస్థ ప్రాంతములందు ఆయుధ పాటులగు గుంపుల వారికి దొరతనమువారు పోషించు చున్నారని మిత్ర మండలి వారాజేపించు చున్నారు లాంబ్రసు గారికి బగులుగా జముమిసు గారు ప్రధానమంత్రిగా నియమింప బడునని తెలియు చున్నది.

గ్రీసువారి వాణిజ్యనౌకను ముంచుట

ఏథెన్సు, ఏప్రిల్ 13:— వెస్టసు అను గ్రీసువారి నౌక యోడ 85 లక్షల విలువగల గోధుమనకుతో రేవున కచ్చు నున్నదని గ్రీసువారు జర్మనులకు తెలియజేసినను జర్మనులు దానిని టార్పిడోతో ముంచిరి. గ్రీసు దొరతనమువారు నోహా వేశముతో నున్నారు.

విషయానుక్రమిక.

ఆంధ్రులకు రాజకీయసంఘము	3
విరోధానుభవసంగ్రహము	
విశేషతంత్రవాదులు	4-5
ప్రధానవ్యాసము	
చెన్న పురి-ఆంధ్ర రాజకీయసంఘము	6
ఆంధ్రోద్యమము	7
స్థానిక వాదులు	8
వివిధ విషయములు	9
ఇంగ్లీషులపై వాదులు	10-11-12
వృత్తాంతములు	13-14

ఆంధ్ర పత్రిక

1917 సం॥ ఏప్రిలునెల 14-వ తేదీ

శనివారము

చెన్న పురి

ఆంధ్ర రాజకీయసంఘము.

చెన్న పురియందు దాంధ్రులకు వారి యుచిత శయంబుల పూరణమునకై యొక రాజకీయ సంఘమును స్థాపించుట యవసర మని కొందరి మతము. అట్టి సంఘము దుర్భిప్రాయములకు గారణం బగును గాన దానిని స్థాపించుట సమంజసము గాదనియును ప్రస్తుతము గల రాజకీయ సంఘముల ద్వారా ఆంధ్రులు వారి యుచిత శయంబులను పరపూరణము చేసికొనుట సమంజస మనియును కొందరి మతము. ఒక విషయమై డ్రైఫ్ట్ పావ మేర్పడినపుడు విషయవిమర్శనమును నిష్పక్షపాతబుద్ధితోను శాంతస్వభావము తోను జేయుట కార్యోపక్రమణమునకు సాధనము. చెన్న పురియందు దిపుడు హైందవులకు మహాజనసభ యొకటియును జాతీయసభయొక్క ఊకసంఘ మొకటియును గలవు. రాజకీయవ్యవహారంబులందలినుంచి గల యాంధ్రు లాసభలయందు జేరి యున్నారు. ఆ సభల యుద్దేశము జాతీయసభా దర్శములను చెన్న రాష్ట్రమునందు వ్యాప్తిప జేయుట యే యున్నది. మహాజనసభ కేవలము స్థానిక వ్యాప్తిని గలిగియున్నది. అది చెన్న పురి వాస్తవ్యుల యశయంబులను మాత్రమే తెలుప గలదు. చెన్న నగరమునకు బయట నున్న క్రజల రాజకీయశయంబులను చెప్పుట కా సభకు స్వతంత్రతాధికారములేవు. ఆంధ్రులు మహాజన సభయందు జేరి రాజకీయవిషయంబులందు మహా జనసభతో నేకీభవించి వని జేయుచున్నారు. ఆంధ్రుల ప్రత్యేకలాభములకై మహాజనసభయందు దాంధ్రులు విశేషముగ జేరి దానిని వారి లాభములకై వినియోగించుట ధర్మవిరుద్ధము. మహాజన సభ ఆంధ్రోద్యమ వాదప్రతివాదములకు నిలయ మైన దాని యుపయోగము చేసును. అధర్వమున కొడిగట్టుకొనిన ఆంధ్రులకు కలుకుబడివిశేషము లేని చెన్న పురియందు మహాజనసభయందు దాంధ్రు లెప్పుడును స్వస్థసంఖ్యాకులుగ నుండురు గాని అధికసంఖ్యాకులుగ నుండజాలరు. ఆంధ్రు లెంత పరిశ్రమచేసినను మహాజనసభయందు ఇది సంభవముగాదు. చెన్న పురియందు ఏవృత్తియందుగాని ఉన్నతస్థితియందు లేని ఆంధ్రులు మహాజనసభయందు దధికమైన కలుకుబడిని కలిగియుండుట దుర్లభ మని సామాన్యజ్ఞానము తెలుపుచున్నది. కలిగినను

నది మహాజనసభకు హానికరము. ఆంధ్రుల యాశయపూరణమునకు సాధనము గాదు. చెన్న పురియందు చెన్న రాష్ట్రమున కంతకును సంబంధించిన రాజకీయసంఘ మొకటి గలదు. అది జాతీయమహాసభ కుపసంఘము. వానియందును రాజ్యాంగములందలిరుచి గల యాంధ్రులు చేరి యున్నారు. తెలుగు మండలములలోని రాజకీయ సంఘములు దాని కుపసంఘములుగా జేరియున్నవి. కాని ఆంధ్రులు 11 తెలుగు మండలములకును ప్రత్యేకోపసంఘమును నేర్పరుపు డని కోరుచున్నారు. జాతీయమహాసభోపసంఘ మీ కోరిక నామోదించినది. ఇట్టి ఏర్పాటు బీరారునకు గలదు. ఇది చెన్న రాష్ట్రమునకు మాత్రమే నూతనము గాదు. ఆంధ్రమండలములకు ప్రత్యేకోపసంఘ మేర్పడినపుడు చెన్న పురి రాష్ట్రమునందలి యాంధ్రులును స్థానికసంఘము నొక దానిని గలిగియుండుట యవసరము. మహాజనసభ జాతీయ సభోపసంఘము పుట్టి చిర కాలమైనది. అపుడు ఆంధ్రోద్యమాందోశనము లేదు. ఇపు డాంధ్రోద్యమాందోశనము వ్యాపించుచున్నది. నాలు గాంధ్రమహాసభలు జరిగినవి. అయిదవ మహాసభ అనతికాలమునను కూడ నున్నది. ఆ యుద్దమముపట్ల సభిమానము గల వారు చెన్న పురియందు కొందరు గలరు. వారి యభిప్రాయములను సంఘముద్వారా తెలుపుట కును చర్చించుటకును నొక నిర్మాణ మవసరము గాదా? ఆంధ్రోద్యమప్రాప్తి కిరమండలంబు లందువలె చెన్న పురియందును భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంతమును వ్యాపింపజేయుట ధర్మము. ఆపని నిర్వహించుటకొక సంఘ మవసరము. ఆంధ్ర మహాసభ కుపసంఘముగ చెన్న పురియందు దొక రాజకీయసంఘమును స్థాపించుటవలన నాంధ్రుల కుపకృతి గలుగును. ఇతర రాజకీయసంఘముల కుపకృతి గలుగదు.

సభోద్యమములైన కొన్ని రాజకీయరావు పంతులుగారు శాఖాసంఘములు భాషాస్థానిక ప్రాంత సంఘములవలెననగ్రహించుకములనియును నొక నగరమునందు భిన్నములైన రాజకీయసంఘములను స్థాపించుట జాతీయబలమునకు ప్రతికూల మనియును తెలిపియుండిరి. చెన్న పురియందు దిపుడు మహామృదీయుల కొక రాజకీయ సంఘమును స్వరాజ్యవాదుల కొక రాజకీయ సంఘమునుగలవు. ఆ సంఘములవలన మహాజనసభకుగాని ఇతరసభలకుగాని నష్టముగలుగ లేదు. ఇంకొకసంఘ మేర్పడుటవలన నష్టము గలుగదు. సంఘములసంఖ్య వృద్ధిని బొందినకొలదిసంఘములు నిర్వహించు వలసిన భారము విధిక్రమై కార్యనిర్వహణక్షత్త్యమునకు సమపాయము గలుగును. చెన్న పురియందు స్థాపింపదలచిన సంఘము శాఖాసంఘము గాదు. కులసంఘము గాదు. జాతిసంఘము గాదు. ఇది దేశభారము గల సంఘము. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంత మాధారము గల ప్రజాసంఘము. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంతమును లక్ష్యుణరావు పంతులుగారికిని ప్రియమని వారి మదనపల్లి భాగ సభాప్రసంగము రుజువు చేయుచున్నది. ఆ సిద్ధాంతమును నమ్మిచే చెన్న పురియాంధ్రులకూడ లాభ నష్టములను యోచించుటకు సమర్థులవసరము గాదా? మనము వలదనినను కలదనినను నాంధ్రోద్యమము గలదు. ఆంధ్రమహాసభ గలదు. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంతము గలదు. చెన్న పురి రాష్ట్రమునందలి యాంధ్రులు పాలకులను ప్రత్యేకము గౌరవగిన్నట్టియు వారు విచారించవలసినట్టియును రాజకీయవిషయములనేకములు గలవు. ఆపిచు యముల సభిమానము గల యాంధ్రులు యోచిం

చుటకు సమర్థుల అప్పులా, విషయాభివేషనము లేని ఆంధ్రోద్యమమునకు బక వేళ ఆంధ్రోద్యమము సమర్థులైనను వారి సాహాయ్య మవసరమైనను కార్యనిర్వహణమునందీ వ్యవహారము దుస్సాధ్యమని రాజ్యాంగ వ్యవహారములందు పరిజ్ఞానము గలవా రందరకును తెలిసియున్నది. ఒక సిద్ధాంతమును నమ్మినవారి సంయోగమువలన సంఘము నకు బలముగలుగునపుడును నా సంయోగ మితరులకు ప్రతిబంధకము గానపుడును సంఘనిర్మాణము ప్రయోజనకరము. ఆ భావమును నమ్మి నిన్నను గూడిన యాంధ్రపౌరులు చెన్న పురియందు దాంధ్రుల కొక రాజకీయసంఘమును స్థాపించుటకు నిశ్చయించుట వారి పురోవృద్ధికి శుభసూచకము.

ప్రజాతంత్రసంగ్రహము.

మంత్రివర్గము సంభాషణము.

జాతీయ సౌభాగ్యనిర్మాణకులై మానవభిర్మ సంస్థాపనపరాయణులైన మహాపురుషుల భావము లత్యంత విశాలములు; స్వార్థవిముఖములు. పరాధ పరములు. మహాపురుషులు నిందాపనిందలను లాభనష్టములను సుఖదుఃఖములను సమభావము తో గమనించుచు మహాత్కార్యములను సాధించెదరు. గ్రేటుబ్రిటను ప్రాన్సు వర్తమాన మహాసంగ్రామమునందు జూపుచున్న త్యాగమునకు అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు వర్తమాన మహాసంగ్రామమునందు జూపుటకు నిశ్చయించిన త్యాగమునకు ఫలము మహా కార్యసాధనము. గ్రేటు బ్రిటనునందలి సామ్రాజ్యాభిమానుల భావము తెలుసును ప్రజాతంత్రాభిమానియైన లాయిసు జార్జిగారి భావములను శంకించుట కవకాశము లేదు. లాయిసు జార్జిగారు యుద్ధ మారంభమైన తరువాతను వారి స్థిరాభిప్రాయములను విడిచి నిండలకు పాటయ్యెను. కుట్రలకు లోనయ్యెను. ప్రయోజనార్థిపణమునకు పాత్రుం డయ్యెను. ప్రజాతంత్రవాదులు సామ్రాజ్యవాదులు సాంఘిక పోరులు జార్జిగారి సద్భావములను శంకించుట కుపక్రమించిరి. కాని మంత్రిపుంగవుడు నిందాస్తోత్రములను లక్ష్యము చేయకను స్వధర్మనిర్వహణమును జేసెను. ఆ ధర్మ నిర్వహణమునకు ఫలము లోకమునందు ప్రజాతంత్రము సుస్థిరముగ స్థాపితమగుటయే యున్నది. బృహస్పతివారము నాడు అమెరికా భాజనసంఘము లాయిసుజార్జిగారి కొక విందును జేసిరి. ఆ సందర్భమునందు మంత్రి పుంగవుడు చేసిన ప్రసంగ ముదారభావభరిత మై యొప్పుచున్నది. "లోకమునందు దంతటను నిరంకు శాధికారమునకును ప్రజాతంత్రమునకును గల సంధింభము మహా సంగ్రామరూపమున బరిణమించినది. వెనుకటి యుద్ధములు రాజ్యలాభమునకో అధికారలాభమునకో సంప్రాప్తమైనవి. అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు యుద్ధమునందు జేరుటవలనను సంగ్రామము మానవస్వాతంత్ర్య రక్షణార్థము సంప్రాప్తమైనదని స్థిరపడినది. యూరపుఖండము ప్రపంచవ్యాప్త బలోపహితమై యేబదియేండ్లు మహాకష్టముల ననుభవించినది. యూరపురములు చెదిరి పోయినవి. ప్రాన్సు దుర్భరదుఃఖము ననుభవించినది" జర్మనుల రాజ్య వ్యాపనాభిలాష నిరంతరాభివృద్ధిని జెందినది. ఈ భావమును లాయిసుజార్జి గారితచమత్కారముగ వర్ణించిరి. హిండ్స్ఫర్డు గారి జర్మను సరిహద్దు క్రిముకి నుముగ వ్యాపించినది. రైనునదిని దాటినది. బెల్జియము ప్రాన్సులను అట్లాంటికు మహాసముద్రమును దాటినది. బెల్జియమునుదాటినపుడింగ్లాండు

మేల్కొనినది. అట్లాంటికు మహాసముద్రమును దాటినపుడు అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు కిక్కిరిసి విప్పినవి. రాజ్యలాభమును గోరని రాజ్యములు యుద్ధమునందు జేరుటయే ధర్మయుద్ధ మనుటకు ప్రమాణము.

అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రవేశము రుహ్యపరివర్తనము మానవస్వాతంత్ర్యసంగ్రామ మని స్థిరపరచినది. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రవేశమువలన స్థిరశాంతి స్థాపితమగుట కవకాశ మేర్పడినది. యూరపునందు తరతరము లుగ జరుగుచున్న యుద్ధములు వంశలాభమునకు రాజ్యలాభమునకు జరిగినవి. వర్తమాన సంగ్రామము మానవస్వాతంత్ర్యలాభమునకై సంగ్రామ మైనది. ప్రజాస్వాతంత్ర్యము సుస్థిరముగ స్థాపిత మైనపుడు సంగ్రామముల కవకాశ ముండదని లాఝు జాబ్బిగారు చెప్పియుండిరి. వర్తమాన మహాసంగ్రామమువలనను ననేక యుగములకు సాధ్యము గాగల పరివర్తనము స్వల్ప కాలమునందు సాధ్యమైనది. రుహ్యాయందు మూడుపక్షములలో పరివర్తనము సాధ్యమగునని యెవ రూహించి యుండిరి. వర్తమానమహాసంగ్రామముతో భావోదయమైనది. అది ప్రజాతంత్ర్యోదయము మానవ స్వాతంత్ర్యోదయము. “ఆ యుదయము పూర్ణ దినముగ బరిణమింపగలదు. పూర్ణ దినప్రకాశమునందు ప్రాన్లు, అమెరికా, గ్రేటుబ్రిటను, ఇటలీ, రుష్యా, సర్వీయా, బెల్జియము, మాంటినిగ్రో, రుమేనియా ప్రజలు లేజరిల్లగలరు” అని మంత్రీపుంగవుడు తెలిపెను. లాఝుజాబ్బిగారి సంభాషణమునందలి భావములు వారికి ప్రజాతంత్రము నందు గల విశ్వాసమును బలపరచుచున్నవి. లోకమున కంత కురు ప్రజాతంత్రమే శత్రుత్వ పని ఘోషించెడి గ్రామజాబ్బిగారు హిందూదేశమును మరచియుం దురని నమ్ముటకు వీలులేదు. యుద్ధసమయము గుడు హిందువులచూపెడి త్యాగము వారి కార్య పరత్వము వారి విజయమునకు గారణభూతము గాగలదు. ఈతరుణము దాటిపోయిన తిరిగి యెన్ని యుగముల కిది సంగ్రామమగునో తెలియదు. భారతీయు లందరును నేకదీక్షతో త్యాగమును బూని సకలవిధముల కార్యసాధనమునకు బూనుకొనుట పవిత్రమైన ధర్మము.

ఆంధ్ర విద్యానిధి.

ఆంధ్ర విద్యానిధియొక్క ఉపసంఘము నిర్మితి సాయకాలమునందు ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయమునందు గూడి నది. కొ. లక్ష్మణరావు పంతులుగారి గ్రాసనాధిపత్యమున వహించి. ఇంతవరకును జరిగిన పనిని కార్యదర్శి శ్రుతపరచెను. ఇంతవరకును రూ. 1980 చందాలు జేయబడినవి. అందు 900 కనూలు చేయబడినవి. దీపావళిభిక్ష 350 కనూలైనవి. వ్యయము 150 పోను 1000 రూపాయలు నిలువయున్నవి. నిలువయున్న సొమ్మునుండి మూడు విద్యార్థి వేతనముల నీయేడిచ్చుట తీర్మానింపబడినది. ఏజిసింగరు వైద్యము విద్యార్థులకు నెలకు రూ. 30 చొప్పునను ఆయుర్వేద వైద్య విద్యార్థికి నెలకు 10 చొప్పునను మహావేతన మిచ్చుటయు నిర్ణయింపబడినది. ఈ యుపవేతనము 1917 జూలై నుండి 1918 జూలై వర కేయబడును. కాని ఆంధ్రవిద్యానిధికి జరిగినపని స్వల్పమని విదితము గాగలదు. 8000 - ఉత్తములను పంపి నపుడు 100 మందియైనను ప్రత్యక్షతరము నొసంగుండుటయును సత్కర్మలగ జేరకుండుటయును నాంధ్రుల కార్యవత్తమునకు గళికము సాపాదించుచున్నది సంవత్సరమున కొక రూపము నిచ్చి సత్కర్మలగ జేరగలవారు నెలకొలది గలరు. ఒక రూపమును విద్యాదానమును జేయుటకై వినియోగించుట ననుసాధ్యమునకు కొరత గలగదు. ఆంధ్రుల పురోగ్మి వారి విద్యావ్యాపనమై నాథాపడియున్నది. యథాశక్తి సాంధ్రదేశీయు లందరును నీకార్యమునకు పూనుకొనిన విద్యార్థివేతనముల నిచ్చుటయే కాకను విశ్వవిద్యాలయ స్థాపనము

ఆంధ్రోద్యమము

ప్రాపంచిక చారిత్రము నిందుక విమర్శించిచూడ నీయిరువదియవ శతాబ్దం బెంతయు నూతనజీవము సంభరితంబు, చారిత్రకవిద్యార్థి కత్తంతోత్సాహ కరంబులు పొడచూపును. ఏయగుచేరి, మొన్న మొన్నటిదనుకను ప్రపంచ ఖంబుననున్న యెల్లవిషయంబుల సాశ్వాత్య ప్రాముఖ్యత కరతలా మలకంబుగ నుండు నెట్టి వానికయినను గోచరింపక మానదు. వాణిజ్యంబున జూచిన నేయెవరైన సాశ్వాత్యకర్తు పూరిత విషయంబుయే యుండెను. రాజ్యాంగ విషయంబుల బరిశీలించిన నన్ని తావుల సాశ్వాత్య సంపర్కంబే కానవచ్చుచుండెను. పరిశ్రమల యంశంబులు గాంచిన నేదేశమునను సాశ్వాత్య యంత్రస్వతంత్రతయే చూడవచ్చుచుండెను. నాగరికతకు గూర్చి యోచించిన నందును దేశదేశంబుల సాశ్వాత్య ప్రాముఖ్యతయే పొడచూపుచుండెను. నేయేల, సర్వవిధ్యల సాశ్వాత్య బలమేయున్న యుమును దేశీయమును నభివృద్ధింపచుండెను. కాని, యీ యిరువదియవ శతాబ్దంబున చారిత్రక విషయంబున గాన నయిన ముఖ్యాంశము సాశ్వాత్య ప్రాముఖ్యత నొకకొంత మాటుపడి దేశీయ విజృంభణమును ముందునకు దెచ్చుటయే. సాశ్వాత్యులే కార్యమగునకు సమర్థులను నూహను నెవరకు ద్రోయబడియే. ఆత్మబలము, దేశీయ విజృంభణయును నితరులకుగూడ నుండదగిన యంశములే యనుమాటను తెలియ జేయుటయే. ఇ య్యది యే 20వ శతాబ్దమునందు జూడదగు నుత్కృష్టాంశము. ఇందులకు దాహ్యంబుగా చీనా మహారాజ్యము, జాపాను, నజీనీయాలు, తమతమ బూర్వచారిత్రంబుల నెక్కుసారి మార్చి యాశ్చర్యకరమగు రీతిని దేశీయ విషయంబుల నాశ్చర్యమునకు దేజూదుట యెల్లరెండిగిన విషయమే. మొన్న మొన్నటి దనుక చీనాదేశ చారిత్ర మెట్టి సందిగ్ధావస్థయందుండెనో, యెట్లుల నైకోపాఖండ రాజ్యాంగ విచక్షణులను, రాష్ట్రాధిపతులు నగు వారలు గొందలు చీనాదేశంబును ముక్కులు ముక్కులగజేసి వారలలో వారలే వంతులు వైచుకొన జూచుచుండి కో, పూర్వమొక మహోన్నత రాజ్యమయ్యుండెనని నారాజ్యము మొన్నటిదనుక నెట్లుల నుండియు లేక జీవచ్ఛవావృత్తయందుండెనో, యావిషయంబంతయు నెక్కుడు శ్రమ లేకయే బోధచేసికొనగలము. అట్టి యాదేశంబు సయిత మొక కొన్ని సాశ్చర్యమండియు దన స్వాతంత్ర్యమును స్థిరపఱచుకొని, తన్నానరించియున్న సోమదేశమును విడిచి నెట్లుచు, పునరుజ్జీవనార్హ విషయంబుల పూరితంబగుచున్నది. జపాను దేశమన్ననో, యెచ్చులనో యొక మూలదృష్టి పథంబున బడకుండ నిమిడియున్న జపాను, తక్కుంగల ద్వీపములలోనిదియు నొక్క కొండసీమయని పలువురు సకారణంబుగ దలచియున్న జపాను, మొన్నటిదనుక నెవ్వరే లక్షింపబడని జాపాను, ఒక్కసారి విజృంభించి ప్రతిభా పరాక్రమస్ఫురణ నెల్ల లోకంబుల నాశ్చర్య సాగరంబున ముంచెను. ఇప్పటికిని మన మనంబుల మాతనంబుగనున్న సంగతియేకదా! ఆవిజృంభణమే ప్రాచీని సాశ్వాత్య విజృంభణాలతికకు మూల కుతారము; సాశ్వాత్యులకే కాక ప్రాచ్యులకుం గూడ స్వాతంత్ర్యార్హత కలదని చాటుటంక; ప్రాచ్యులను గూడ దమతమ కార్యంబుల దామేర్పర్చింది కొనగలదని దిక్కుల ప్రతిభ్యను లిచ్చు నమోఘోపదేశము; పనిపూని తూరపే మేల్కొనెనని పశ్చిమయును పరిశ్రమాది కంబుల సంధిభూతంబుగ జేయజాలునుండి యను విశ్వాసంబును గలుగజేయు మహామంత్రానువాదము; జాతీయత లేకున్న నెట్టి యాశ్చర్యంబును నసాధ్యంబును, నలభ్యంబునను గీతా బోధమొనర్చు మహోపన్యాసము. ఇట్టి విజృంభణంబు 20 వ శతాబ్దంబున నాయా యెవల బోడచూపుచుండ, భారతభూమిని కలుగకుండుట యెట్లుల సంభవించును. జావార్త సంభరితులగు నాంధ్ర ప్రభుత్వమువారి యనుగ్రహంబున విద్యా పూరితంబులు యున్న హిందూదేశము సయితము సాధ్యమగును. విద్యానిధినుండి ఆంధ్రజాతీయకళా కాలయం దొకవిద్యార్థి కుపవేతనము నిచ్చుటగాని జాతీయ కళాకాలకు యథాశక్తిని సహాయము చేయుట గాని ధన్యమని తోచుచున్నది.

మాత్రము విజృంభణారహితమయి స్థానర సద్వ్యవస్థయ నంధ కారణంబై యెయుండ నీదేశము పాపాణమా? ఈ దేశంబున జంగమావస్థ కలుగదా? ఇచ్చటి వారలు వృక్షప్రాయులా? సంక్షుభిత పరిసర ప్రదేశంబగు హిందూ దేశంబునకు నీ మహా గుణం బుజ్జీవనంబీయ సమకట్టెనన నాశ్చర్య మేమి కలదు? నల్వరితో పాటు నీ భారత భూమియుం గూడ దన స్వాతంత్ర్యమునకు గాపాటుబడ నెన్నట కర్హుతంబేమియున్నది? తద్గుణ విశేషంబున నాశ్చర్యప్రాధవములయున్ను దేశాంత రంబుల నను గమింపజూచిన నీ హైందవభూమి నల్వరమేమి డి ఘట్టిల్లును? అన్యదేశ సాంప్రదాయముల నభివృద్ధింపచు కాలావనిని సుస్థిరంబుగ నేరుదన్ని, సర్వసర్వం సహచక్రము నకు విద్యాగురువై, గర్వింపవలం దులదూగిన నీ హైందవా వనికూడ నిట్టి విజృంభణము జూపబోయిన నచ్చెరువేమియు న్నది, లేదు. లేదు. అట్లుల నిట్టిచిన్నము లీవుణ్యభూమి, యాధర్మత్రేత్రము ప్రదర్శింపనివో నాశ్చర్యము. పునరుజ్జీవనా విషయంబుల జూపనివో అద్భుతము. స్థావరప్రాయమై జీవర హితంబుగ నున్నవో నచ్చెరువు. అట్టి చిన్నంబుల హైందవులు చూపకుండుటయే వారలపాపము, ద్రోహము, కృతఘ్నుత, తమార్హజానన్యం బగు దోషమనిన సంగీకరింపని వాడెవ్వరు? ఈగిరిని దేశీయుల కొక కనేకులు భారతభూమిని పాటుపడుచున్న వారనుట యెట్టివాని కయినను సంతోషదా యకము. అనేకులు లేమ యానజ్ఞీనంబుల దేశసేవక వినియోగించుట యానంశావహ విషయము గదా!

ఇట్టి యుజ్జీవనం బీభారతభూమిని వ్యాపించి, యవయ వంబుల బ్రవహించు దిగ్ధిరస్పృధమయ్యుండ, కాలాను సరణంబుగ నాంధ్రభూమిగూడ నట్టియుద్యమంబు గాన నగుట సమంజసము కాక నేలేమి కాగలదు? దేశీయత స్థిరీకరింపజూ, టుపడవలెనని యెరుంగకుండుటకు నీయాంధ్రులు గుట్టలా చెట్టులా? దేశీయత లేనియెడల నాత్మగౌరవంబునకు దూరులగుదు రను నీ పాటి తెలియకుండుటకు నీ త్రిలింగులు గిరులా, తరులా? “జననీ జన్మభూమిశ్చ, స్వగౌరవీ గరియసి” అను మహా మంత్రోద్బలము నే మరియుండుటకు తెనుగువా రెట్లులా, మొద్దులా? కాదు, కాన నే దేశీయ గౌరవంబున కూహాలు జరుగుచు నేయున్నవి. ఆంధ్రదేశ చింతన మనేక వర్షములనుండి కొండజ మహాత్ముల మానసంబుల పాదుకొనియే యున్నది. క్రియాశూలకంబు కాకపోయిన నీ మహోద్యమం బూహూపకంబయి కొలిమికుండు లోనా మతో సమానమై క్రాగుచున్నది. రూపాంతరంబున నెలిక వచ్చి క్రియయు, మాహా సాఫల్యతయు నొక్కసారి లోకాన లోకనంబుల విస్మయంబున దెల్పజూచుచున్నది. ఆంధ్రోజ్జ్వల సంతాంతరత ప్రవాహ మట్లుపాటుచు నాయావోటుల నాయా విషయంబుల నిందు కిందుక పొడచూపుచున్నది. అట్లుల నెలిక గాననచ్చు చిన్నములే మన మీనాడు జూచుచున్న సాంఘిక, సాహిత్య కవిషయ సంస్కరణంబులు. సంఘాభివృద్ధియు, సాహిత్యాభివృద్ధియు ప్రత్యేక విషయంబులుగా నెన్నటయీయని దేశీయభివృద్ధి మహా భాగంబులకు భిన్నంబులుగా నూహించుట గూలదృష్టియు, సత్యవిచారాలోచనయు, నన సాహసింప నగును. ఈయని నేను రానున్న యా మహారాష్ట్ర ప్రముత్తంబునకు పురోగాములగు నూచనలు గాక జేరుగా దలంచుచు యజ్ఞానము గాక మరేమి కాగలదు? శరీర జ్ఞేయంబున కవయంబులకు శలత యేగతి ప్రధానమో యటులనే భారతీయ విజృంభణమునకు నందలి వివిధరాష్ట్రజీవనంబు ప్రధానము. అం దొక్కటియగు నాంధ్రరాష్ట్రంబున గూడ సంఘ సాహిత్యాది విషయంబుల నభివృద్ధి చేయదగియున్నది, యను మాట నేమరకయే యుండవలయును గదా? కాన నిప్పటి భావమ్యజ్జీవనంబు దేశీయో జీవన ప్రయత్నంబున కన్యంబు గానేరదు. ఇది దానికిదారి, నామాంతరము; మారుపేరు.

వనమ, మారుపేరులను జెరమరుగులు నింక నవసరములు గావని చెప్పకుటను యథాయాపంబుగ స్వనాయంబున దేశీయ విజృంభణంబు గాననచ్చుటకు సయయమవచ్చినది. ఈ మారుమొగము పారవైచి, విజరూప ప్రదర్శన మొనర్చి యాంధ్రుల కెయ్యెడి శ్రేయోదాయకమో మెదాని సఫలత కొక కారణజనంబు లిన్ని వాళ్లును పాటుపడుచుండినో దానిని లోకమున కెఱుకజేసి సిద్ధింప దదను సమకూడినది.

వ. వేం. సుబ్బారావు. బి.పి.

స్థానిక వార్తలు

కళింగోన్మి సభ:—రేపు ఆదివారము సాయంత్రము 5-30 గంటలకు విక్టోరియా హాల్లో కళింగోన్మి సభ వారు తెలుగున చంద్రహాస నాటకమును ప్రదర్శింతురు.

దక్షిణ భారత బ్రాహ్మసమాజము:—అన్నాపిల్ల పీఠిలోని 97 వ నెంబరు గృహముననున్న ఉపాసన మందిరమునందు 15 వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 6 గంటలకు స్వామి బ్రహ్మానందగారు ప్రాశస్త జరిపి ఆచార్యుడయి గురువర్ణింతురు.

కీర్తి కేసులగు ఫిలిప్పుగారు:—కీర్తి కేసులగు బాక్టరు జి. ఎల్. ఫిలిప్పుగారి నామమును శాశ్వతముగా నెలకొల్పటకు డి. వెంట్రో కళాశాలలోని ముఖ్యహాల్లో ఒక పాఠశాల ఈ సాయంత్రము 5 గంటలకు జరుగును. న్యాయ. జి. వి. కేసుగారి అత్యున్నత అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించెదరు.

శ్రీ గోపాలకృష్ణ భజనసమాజము:—సంగీతము నందు సుప్రసిద్ధులగు ఎం. సి. వి. మూర్తిగారు ఆదివారము నాటి సాయంత్రము 6 గంటలకు ఆయలూరు ముత్యమొదలిపీఠి, 40 నెంబరు గృహమున గాత్రపాటను, హాకోనియముపై సంగీతమును జరిగించెదరు. సంగీతము ఉత్తరహిందూజేశ సంగీతములే పాడవను.

మహమ్మదీయ ఉత్సవము:—హజరత్ పాతిమా జైషా (ఆది మహమ్మదునికూతురు) అను నారీచుని జన్మదినోత్సవమును జరుపుటకు చెన్నపురిలోని మహమ్మదీయులు గత గురువారమునాడు సాయంత్రము తొండులైట్లు అను స్థానముననున్న హైదరు హస్సెన్ ఖాన్ గారి గృహమునుండి ఉత్సవమునబయలుదేరి రాయపేట వోటా ముక్తా అను చోటి వజ్రమహిమిరి. ఈ ఉత్సవమును హైదరు హస్సెన్ ఖాన్ గారు తనతల్లి ప్రేరేపణచే నేర్పించిరి.

శ్రీ శనియూడవర్ అన్నదాన సమాజము:—తిరువళ్ళి క్లబ్బిపార్థసాధి సెలమాన్ తేరడిపీఠియందు దాతృత్వమును, దయాశక్తియును, కలిగిన శ్రీమాన్ జి. రామచంద్రయ్యగారు, తమ అన్నగారి చరమకార్యదినము ననుసరించి సైసమాజమువారి మూలముగ రేపు ప్రభుత్వ నెల 15 తేదీ ఆదివారము చెన్నపట్టణము నాటపిల్లారి కోవిలపీఠి వి. శ్రీనివాసమొదలారావారి పూజామకమున వీరపరజేకులకు షడ్ర సోపేతము లగు ఔషధములతో కడుపార అన్నదానము చేయుదురు.

తిరువళ్ళి క్లబ్బి వరపతి సంఘము:—నిన్నటి సాయంత్రము డి. వాకొబహదరు స్వామి కల్లుపిల్లె గారు ఇదిచట ఈ సంఘమునకు ఆధ్యక్షులుగనున్న కె. వి. రామనాథయ్యగారి చిత్రపటమును బహిరంగపఱచి పరపతి సంఘము విషయమున వారు తీసికొనిన శ్రమలను వారు పడిన కష్టములను వివరించి వారి శ్రమలవలననే ఈ పరపతి సంఘమునకు హిందుజీతమునకు దండెటకు వస్తే కెక్కినదని నుడిచిరి. 1909 వ సంవత్సరమునందు వారు ఈ సంఘముల కధ్యక్షులై యుండి అనంతరము డైరెక్టరులలో నొకరైరి.

సుకుమార నాటక ప్రదర్శనము,
నిన్నటికోసన సాయంత్రము సరిగ 5½ గంటలకు సరికి విక్టోరియా పురమందిరమున సుకృతలక్ష్మీవిలాస సభ వారు సుకుమార అను నాటకమును ద్రవిడభాషయందు అతి మనోహరముగ ప్రదర్శించిరి. ప్రేక్షకులు క్రిక్కిరిసి యుండిరి. యవనికలు రవ్యముగ గున్నవి. ప్రదర్శకులు లందరు తమ పాత్రభాగము లన్నిటిని బాగుగ ప్రదర్శించిరి. ఇందు ముఖ్యముగ రాచకన్నయల నెక్కికొనిపోయిన గజవొంగ పాత్రధారి ప్రశంసనీయుడు సుమపాత్రను ధరించినవారుగూడ బాగుగ పని చేసిరి. చివరకు మోసము వెల్లడియై తాను నిష్కారముగ తన పుత్రునిరూప నాడ్చుచుండితరచు చంద్రకేళుడును పశ్చాత్తాపము పొందుభావము ప్రేక్షకుల మానసమును ద్రవించుచేసిన దయట ఆతిశయోక్తి కాదు.

ముఖ్య సమాచారములు

సి. పి. ఆర్. యంగుగారు లోమరు బర్మా ఫిపుకోట్ట నందు న్యాయమూర్తిగా పనిచేసెదరు.

సింహళమునందు రెండు రూపాయల నోట్లు దొరతనము వారి ధనాగారములందు దొరుకునని గవర్నరు గారు ప్రకటించిరి.

చిత్తూరులో బుధవారమునాడు యుద్ధబుణుసభ జరిగినది. ఉత్తర ఆర్యాదు జిల్లాజడ్జిగా రఫ్యూతుత్ వహించిరి. తిరుపతి మహాంతుగారు లక్షరూపాయలును తక్కినవారు 9500 ను చందా వేసిరి.

కృష్ణా జిల్లా ఆగవల్లలోని శివరామకృష్ణ పఠనమందిరపు ప్రభువన్నచక్రంతి యిటీవల జరిగినది. ప్రస్తుతము మందిరపుటాస్త్రి నిలువ ను 800 లు. సంఘము కొద్దికాలములోనే రిజిస్టరు కాగలదు.

చిత్తూరునందు నంద్యాలమునికెట్టిగారి భవనమునందు జరిగిన శ్రీరామోత్సవమును, తొమ్మిదిరోజులు దినమునకు నూరుమంది వీరబ్రాహ్మణులకు కుప్పయ్యకెట్టిగా రన్నదానముచేసిరి.

మలబారు జిల్లాలో పూనూర్ ఎస్టేటులో పొలముల ప్లానులను తయారు చేయుచున్న బారో అనువారు పనిచేయుచుండగా 10-వ తేదీనాడు పిడుగు పడి అతడు మరణించెను. ఇంకొక కూలివానికి పెద్దగాయము తగిలినది.

ఫిరేవరి నెలొళిరున నుంగంబాకమలో నేర్పరుపబడిన ధర్మాయుర్వేద వైద్యశాలలో 8908 గురు చికిత్సను బడిసిరి. ఆయుర్వేదవైద్యమునందు ప్రజలకు చాలనవ్యక్తము కలదను విషయము దీనివలన విదిత మగుచున్నది.

ఈసంవత్సరము వి. ఏ గణితపరీక్షాపత్రము పరీక్షాకాలమునకు ముందే చెన్నపురియందును నాటునను గూడ వెల్లడియైనదని మదరాసు ప్రెస్సు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. దీని విషయమున విచారణ జరుగుచున్నదని తెలియుచున్నది.

గురువారమునాడు బొంబాయిలో 800 మంది ఘోషాస్త్రీలు సమావేశమైరి. వెల్లింగ్టన్ ప్రభుగారు వారందరికిని స్వాగత మొసంగిరి. 10 లక్షలు చందా వేయబడెను. వాగ్దానములు 3 లక్షలు. స్త్రీల యుద్ధబుణుకార్యాలయము ఏర్పడినది మొదల విప్పటికి 30 లక్షలు చేకూరినవి.

లాహోరు నగరమున నేడుదయమున రాజ ప్రతినిధిగారు కంటోన్మెంటునందు విక్రాయ వేతన మందుకొనిన వైనికులను వైద్యశాలలో నున్న గాయములు తగిలిన వైనికులను చూచి కుశల ప్రశ్న మొనరించిరి. మాగ్గములు పతాకములతో నలంకరింప బడినవి. ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగ చేరి యుండిరి.

బొంబాయి క్రానికలు పత్రికా సంపాదకులగు హార్ని మనుగారి మీద సురాజములుగారు తెచ్చిన మానవ్యపు దావాలో న్యాయమూర్తి మెల్లోడుగారు ప్రతివాది. వానికి 3 నేలు నష్ట పరిహార మియ్యవలెనని తీర్మానించిరి. పిమ్మట హార్ని మనుగారు అపిలుచేయగా క్రిందికోర్టు తీర్పును కొట్టివేసిరి. ఇపుడు మరల సురాజములుగారు రెండవ అపిలుచేయగా కోర్టువారంగీకరించిరి.

నెల్లూరునుండి చిన్నా రాజగోపాలము వి. ఏ. వి. ఎల్. గారిల్లు వ్రాయుచున్నారు:— 10వ తేదీని ప్రాతఃకాలము 9-30 నిమిషములకు విన్నా కమ్యులమ్మగారు స్వగృహులైరని, తెలియజేయుటకు వినిలిన నున్నాను. అయ్యు వయస్సు 20 వత్సరము, స్త్రీల యభివృద్ధియం దీమె చాలశ్రద్ధతో పని చేసి యున్నది. ఆమె కిద్దరు బాలికలు గలరు. ఒకపిల్లకు వత్సరము వయస్సుండును. రెండవ పిల్ల పసిపిల్ల ఆమె ప్రసవించిన 4 గంటలకు మరణించెను.

గత గురువారము నాటిరాత్రి బెంగుళూరుకు ఈశాన్యముగా ఒక గొప్ప తుఫాను, లేగినది. కాని ప్రమాదము ఏమియు గలుగలేదు. సివిలు వి. కిటర్ ప్రేషనులోనున్న కమ్మె

గ్లవిధిలో ఒక గాడిద ఎత్తెక్కిసిటి వలన మరణించెను. తుపానువలన అంతనవ్వము గలుగక పోయినను కొంతలాభము గలిగినది. 2 అంగుళముల వన్నము కురిసినది. కొన్ని మైళ్లవరకు విద్యుత్తంత్రీ స్తంభములకు ప్రమాదము గలుగలేదు గాని టెలిఫోనులకు ప్రమాదము గలిగినది.

బొంబాయి రాష్ట్రమునందలి నవసారిలోని పార్సీల అగ్నిదేవాలయమునందు ఈనెల 8 వ తేదీరాత్రి సివిలుసర్జను డాక్టరు మాన్యుగారును ఒక మహమ్మదీయుడును మరికొందరును బలవంతమున ప్రవేశింపబోయిరి. వారిలో మహమ్మదీయుడు చేతక త్రిప్పటకొని వచ్చెను. అతడు చీడీలపై కెక్కినను. వారిండువలన నాతడు ఆగ కుండినచో దేవాలయము అపవిత్రమగుటయు చాలగలభౌ జరుగుటయు తటస్థించి యుండును. మంగళవారము నాడు పార్సీలు సమావేశమై ఆగ్రహమును వెల్లడించుచు తీర్మానములను చేసిరి. గయక్వారుగారికి తంతివాస్త్రపంపబడెను. చర్య జరుపుట కొకసంఘ మేర్పరుపబడెను.

తిరుచనాపల్లి స్కూలుకాజుకోర్టు జడ్జిగారిపేరుట ఒక చిత్రమైనకేసు విచారణకు వచ్చెను. ఒకడు ఇంకొకనియొద్ద 100 రూపాయలకు ఒక చిన్నపొలమును కొనెను. కొంతకాలమైన పిమ్మట ఈపొలము తన పూర్వీకుల అధీనముక్రింద నుండిన పొలమేయని నిశ్చయించుకొని తన వందరూపాయలను అమ్మికవానినుండి రాబట్టుటకు వాజ్యముచేసెను. రెండు పక్షములవారును స్టేడరుల నేర్పరుచుకొనిరి. జడ్జిగారు సాక్షులను ఆందఱిని తామే విచారించి కేసు పరిశీలించి పొలము సక్రమముగా అమ్మబడినదని తీర్పుచెప్పి వాజ్యమును త్రొసి వేసిరి. రెండు పక్షములవారును సంతృప్తులై వెడలిపోయిరట. ఈ కేసునందు స్టేడరులు చేయవలసినపని యేమియు లేకుండెను. వారుపట్టుకు తమభీజులను తీసికొని ఊరకనేయుండిరి.

చెన్నపురి బజారు రిపోర్టు

14-వ తేదీ శనివారము ఏప్రిల్ 1917.

	రు. ఆ.
లియ్యము క్రొత్తవి 28½ పళ్ల బస్తా	6-14-0
డిటా పాతవి 29 ప.	7-5-0
జొన్నలు 28 ప.	3-8-0
ధనియాలు బారువ 1-కి	45-8-0
నెయ్యి మణుగు 1-కి	16-0-0
మిర్చి క్రొత్తవి బుట్ట 1-కి గంటూరు	77-0-0
డిటా పాతవి పరికాయ	80-8-0
పొగాకు	210-0-0
దూదికోత్తది మార్చివాయిదా	245-0-0
కందులు బస్తా 58 ప.	9-4-0
నువ్వులు 11 ప	3-8-0
ఉలవలు ప- 48బ 1-కి	6-0-0
చింతపండు బారువ 1-కి	80-0-0
పసుపు బా. 1 కి	80-0-0
చక్కెర మ. 1 కి	4-2-0
బెల్లము „ 1-కి	2-4-0
కొబ్బరి మ. 1-కి	6-0-0
పొకలు మ. 1-కి	15-0-0
ఉప్పు బస్తా 46 పైటికి 3-4-0 చిల్లరకు ప1-కి	1-3-0
తోళ్లు పా 1-కి	1-8-0; 1-0-0; 0-12-0; వెల
నీలిమందు మ. 1-కి	75-0-0
గు- సవరనులు 1-కి	15-12-6
రాణి సవరను	17-4-6
క్రొంచికానులు	5-1-0
బంగారము	6-14-0
వెండి	96-0-0
గవర్న మెంటు పత్రములు	83-4-0
సీమవేరుసెనగ బా 1-కి	27-9-0

గవర్న మెంటు పత్రములు.
1918-16
నూటికి 4 వడ్డీని- (1916, 17 తీర్పునది) 88 మొదలు 90 వరకు
టర్కిసెబిలులోను 4-వడ్డీని (1915-16) 91 మొదలు 96 వరకు
3½ వడ్డీని (అంతా అప్పు) 66 మొదలు 68 వరకు
3వడ్డీని (1896-97) 50 మొదలు 58 వరకు

అమెరికా

సంధిప్రయత్నము

వాషింగ్టన్, ఏప్రిల్ 14:— స్విట్జర్లాండులో బల్గేరియా వారు సంధిప్రయత్నములను చేయుచున్నారని ప్రకటనను గూర్చి బల్గేరియావారు ఆస్ట్రియావారునుగూడ ప్రయత్నించుచున్నారని యిచట తెలియుచున్నది. వీరువురును కలసి ప్రయత్నించుచున్నారో లేదో తెలియదుగాని వీరిప్రయత్నము వీరికి యుద్ధమునందు గల చైతన్యమును మిత్రపక్షంతో ప్రత్యక్షముగ సంధిచేసి కొనసాగెను కోరికను వెల్లడించుచున్నది.

అమెరికా రిపబ్లికనుల తీర్మానములు.

వాషింగ్టన్, ఏప్రిల్ 13:— టూంపీకోలో నున్న చమురు నూతులనన్నిటిని యునైటెడ్ స్టేట్స్ వారును గ్రేటు బ్రిటన్ వారును యధేచ్ఛగా ఉపయోగించు కొనవచ్చునని యునైటెడ్ స్టేట్స్ వారికి జేసరలు కారంబాగారు అభయ హస్త మిచ్చిరి.

కోస్టారై కావారి త్యాగము.

యూగానసుమునకై కోస్టారై కావారు తమ శత్రులను సమద్రములను యునైటెడ్ స్టేట్స్ వారి స్వాధీనము చేసిరి.

ఆర్మంబైనువారి ప్రయత్నము

బోస్టన్, ఏప్రిల్ 12:— ముందుగాత్రకై ఆర్మంబైను రిపబ్లికనుల యుద్ధమునకు జనుల నందరిని పట్టాలములలో జేర్చుటకు ప్రయత్నములు జేయుచున్నారు.

ఆస్ట్రేలియా

ఆస్ట్రేలియనులు క్రొత్తగ బుణముజేయుట.

లండన్, ఏప్రిల్ 13:— నూటికి 5 వట్టి చొప్పున 35 లక్షలు క్రొత్తగ ఆస్ట్రేలియా దొరతనమువారి బుణముజేసెదరని ప్రకటించబడినది. వెల 98, 1922 సం॥ మున బుణము తీర్చెదరు.

జర్మనీ

జర్మనుల సంధి ప్రయత్నముల గురించి వదంతులు

కోవెక్ ఫోగ్, ఏప్రిల్ 12:— పడమటి రష్యా జేతమును జర్మనులకు స్వాధీనము చేసినచో జర్మనులు సంధి కొడంబడుదురనియు డార్జిన్ లెన్యన్ ప్రత్యేకముగ ఎవరియధికారమునకులో గాకుండ అందరికిని సమానహక్కు గలిగి టర్కివా రికాపుటలలో నుండునట్లు చేయుదురనియు వదంతులు గలవు.

బల్గేరియా

బల్గేరియా టర్కి దేశముల వారు కూడదనుట.

పెటెస్, ఏప్రిల్ 13:— బల్గేరియాలో ముఖ్యముగా సోఫియాలో కలవరములు జోరుగ నున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఎచట జూచినను యుద్ధము వలదు వలదని ప్రజలు మొఱిచుచున్నారు. దీనిని బట్టికూడ బల్గేరియా టర్కిలలో యుద్ధ మున్న ప్రజల కేవలంపుగ నున్నదని తేలుచున్నది.

హాలండు

హాలండువారి భావము.

హేగు, ఏప్రిల్ 13:— హాలండువారు చాల తటస్థభావముతో నుండునని అందరికిని అయిష్ట లగుచున్నారు. అయినను వనము యుద్ధములో దిగక సంధి కుదుర్చుటకై మధ్యవర్తుల గ నుండవలెనని ప్రధానమంత్రిగారు సభలో పలికిరి.

మెసపొటేమియా రంగము.

విలేఖకుడు 12వ తేదీని ఇట్లు తంతివార్త నంపెను.

బాగ్దాదు, ఏప్రిల్ 10:— నిన్నటి రోజున బాగ్దాదు సమారా రైల్వే ముఖముగ టైగ్రిసునది కుడిప్రక్కనే ముందుకు పోవుచుంటిమి. రాత్రివేళ శత్రువులు బీరెడ్డుకు 4 మైళ్లు దూర భాగమునకు హద్దీ స్థానమును ఖాళీ చేసిరి. శత్రువులు ఇట్టలాటాటుకు వెనుక భాగముగ పోవుచున్నారు. ఈ ఉదయమున హద్దీని పట్టుకొంటిమి. 32 రైలుబండ్లనుకూడ స్వాధీనము చేసికొంటిమి. పారశీకమునుండి వరలిపోవుచున్నాము. రష్యన్ వైద్యములు సౌకల్యము ఆస్త్రియములగా డిల్లీ ఆర్మీను దగ్గర నున్న కొండ ప్రదేశమునుండి ముందుకు చొచ్చుకొని పోవుచున్నది. ఆ స్థానమునకు కొన్ని మైళ్ల దూరములో వైరుతి భాగమును మా ఆర్మీకడకు ముందుగాని ముట్టడించుచున్నది.

సెర్వీయా

సెర్వీయనుల తిరుగుబాటు.

లండన్, ఏప్రిల్ 12:— మార్చి నెలలో సెర్వీయాలో జరిగిన సెర్వీయనుల తిరుగుబాటు వాస్తవమని తెలిసినది. విప్లవకారులు చాలవరకు పట్టణములను, మందుకొట్టను స్వాధీనపరచుకొని నీకుకు పయనమైపోయిరి. బల్గేరియనులు దీనిని జూచి భయకంపితులై వీరిని ఎదిరిపోరుటకై రెండు పట్టణములను పంపిరి. 15 కోజాలు యుద్ధము జరిగిన పిదప సెర్వీయనులు నీ సుగ్రామములో ప్రవేశించిరి. వారు దానిని స్వాధీనము చేసికొనియుండురు. కాని మాడవబల్గేరియను పట్టణమువచ్చి వీరిని పారదోలినది. ఇటీవల చాల ఘోరములు జరిగినవి. పురమందు 13 స్త్రీలు న్యాయశాస్త్రవేత్తలను ఇతరులను కొందరిని బల్గేరియనులు చిత్రవధజేసిరి. స్త్రీలను, పిల్లలనుకూడ విడిచివేట్లు చేదు. సగటునజనుల కందరికిని నిర్బంధప్రవాసశిక్ష విధించిరి.

ఫిల్లీ

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చినతంతివార్త

ఇండియా కార్యదర్శిగారు 10వ తేదీని రాజప్రతినిధిగారి కిటుల తంతివార్త నంపిరి. ఆరాసుకు కుత్తరభాగమున విమి కొండను స్వాధీనము చేసికొనుటచే బ్రిటీషువారు గొప్ప జయమును పొందిరి. 9000 మంది శత్రువులను 40 ఫిరంగులను బ్రిటీషువారు స్వాధీనముజేసికొనిరి. విమి కొండను హెనికొతును 10 మైళ్ల దూరమున యుద్ధముచేయుచున్నారు. ఆరాసుకు వాయవ్యములో మైళ్లవరకు భీకరముగ ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది. బ్రిటీషు వైమానికులు వెనుకభాగమును శత్రువుల రాకపోకల కభ్యంతరము కలుగజేసి, విమానశాలలను, మందుకొట్టను రైల్వేలను తగులబెట్టిరి. శత్రువుల మొదటిపంక్తి మాస్వాధీనమయిన పిదప ఆరాసుకు 5 మైళ్లు తూర్పుగానున్న పాము పాపును బట్టుకొంటిమి. 9వ తేదీ రాత్రియందు జర్మనులు విమి కొండ కుత్తరభాగమున కొంచెము జయమును పొందిరి. కాని తిరుగ మా వైద్యములు జర్మనులను ఆస్థానమునుండి వెదలగొట్టెను. శత్రువులు మరల ప్రతియుద్ధము జేసిరి కాని వ్యర్థమయినది. కొండయొక్క తూర్పుభాగము మా స్వాధీనమైనది. ప్రతియుద్ధము లన్నిటిని నిష్ఫలము జేసితిమి. విమి కొండ జర్మను పంక్తులకు ముఖ్యధార గుండుటచే దానిని మేము వశపరుచుకొనుటచే మాకు చాలాభయముగ నున్నది. ఇది మా స్వాధీనమగుటచే ఇదివర కుత్తరభాగమున జర్మను చేతులోనున్న పరాసు పట్టణములు, పల్లెలు పరిశ్రామిక జిల్లాలు మున్నగు వానికి ముప్పు ఘటిల్లును.

సావకాశముగ తిరోగమనము చేయుటకు జర్మనులకు సంతకముగ నుండును. అది విస్తారముగ శత్రువులు తిరోగమనము చేయు నుద్యమము గానినో జర్మనులు తమ మూలములను ప్రస్తుత పంక్తిలో ప్రవేశపెట్టవలెను. విస్తారముగ ఇప్పుడుతిరోగమనము చేయుట హానికరము. కాన ఇతర ఏర్పాటులను జర్మనులు మానుకొనవలయును. బ్రిటీషువారు సెంటు క్వెంటిన్ కు ఆ గ్నై యమానగ ముందుకుబోయి కొన్ని స్థానములను వశపరుచుకొనిరి. రిమ్మును జర్మను లింకను గోళములతో కాల్చుచు నేయున్నారు. శత్రువులు రహస్యరంగమును ఇంకను తమ ప్రతిభను చూపుచున్నారు. కాని గల్లిపొలిలో డెజోజీని ముట్టడియందు వ్యర్థులై. బ్రిటీషు సముద్ర విమానములు ఘాటిచిని గోళములతో తగులబెట్టినవి. సాకా యుద్ధసందర్భమున శత్రువుల యుద్ధనౌకలు రెండు టార్పిడోలతో కొట్టబడి మునిగిపోయినవి.

పరాసువారు కందకములను వశపరుచుకొనుట

లండన్, ఏప్రిల్ 13:— పరాసు పత్రిక లిట్టు వ్రాయుచున్నది. సెంటు క్వెంటిన్ కు దక్షిణ భాగమునకు జర్మనులను ఉదయమందు ముట్టడించితిమి. శత్రువుల నిబ్బరము ఎంతభయో సాహసములతో పోరినను సోము, లావేరి సెంటు క్వెంటిన్ గోడ్డుకుమధ్యనున్న చాలకందకపంక్తులను స్వాధీనము జేసుకొంటిమి. శత్రువుల మరఫిరంగులను బట్టుకొంటిమి. కాంక్లా విల్లికి తూర్పుననున్న జోయిసుకుదణమున కొన్ని ఫలములను ముందుకు సాగినట్లు మా సేనలు ఆక్రమించుకొన్నవి. ఇచట శత్రువులను బంధీకృతముగ జేసి కొంతసామగ్రినికూడ వశముచేసుకొంటిమి. ఎయిసు ఛాంపెన ప్రదేశములందు ఫిరంగి యుద్ధము జరిగినది. వెడ్డనుప్రాంతమున శత్రువులు రెండు సార్లు మా వై ఆకస్మికముగ బడిరి. కాని మా ఆర్మీ వ్యూచే వెనుకకు పోయిరి.

ప్రాఫసరు రామమూర్తి నాయుడు

గారి ప్రోగ్రాము.

Table with 2 columns: Item number and Date/Duration. Items include (1) కావలి, (2) బంగోలు, (3) బాపట్ల, (4) తెనాలి, (5) గుంటూరు, (6) గుడివాడ, (7) బంగారు, (8) టెజగూడ, (9) ఏలూరు, (10) రాజుపేట, (11) కాకినాడ, (12) పెద్దాపురము, (13) పిఠాపురము, (14) తుని, (15) నరిపేట్లం, (16) పోడవరం, (17) అనకాపల్లె, (18) విశాఖపట్నం.

ఆంధ్రనాటక ప్రదర్శన విమర్శన సంఘము, నెల్లూరు. (752)

పై సంఘమువారు మా పురమున జరుగనున్న ఆంధ్రమహాజనసభ తోటి మ-రా-రా-శ్రీ బలిజే పల్లి లక్ష్మీకాంతంగారి హరిశ్చంద్ర నాటకమును పోటీపరీక్షకు నేర్పాటుచేసిరి. అందు హరిశ్చంద్ర, చంద్రమతి, విశ్వామిత్ర, నక్షత్రక, లోహితాస్య పాత్రలు ధరించి యుక్తవయస్సు వారికి క్రమముగారు. 50, 50, 40, 35, 30 లు వెలగల బంగారు పతకములును, మొత్తములో యెవరినాటకము బాగుండునో వారికి రు 100 లు వెలగల రజిత పాత్రమును బహుమానమొసంగెదరు. ఈపరీక్షకు రాగోరువారు తమ దరఖాస్తులను మే నెల మొదటి తేదీ లోపుగా పంపుకొనవలెను. ఇందు విషయమై తెలిసికొన గోరిన యెడల యిక్రింది వారికి వ్రాసి తెలిసికొనవచ్చును.

అడ్రెస్:- జి. సుబ్బయ్యశాస్త్రి, రిటైర్డ్ మునుస్కో, జి. సుబ్బయ్యశాస్త్రి, ఎం. సుబ్బరావు ఎం.ఎ, ముంగమూరు వావిలి, డాక్టరు వి. వెంకటసుబ్బారావు, H. L. M. S.

The Esculapian Remedies Co.

యం. జి. పంట్ గారి

గానకాకైన్:- శ్వేతరక్తప్రావములను తంతి మేహము, కీళ్లనొప్పులు, మొదలైనవి ఒకవారము లో పోగొట్టును.

షిఫిలైస్:- సర్వామి మేహమును ఎక్కినైనను ఏస్థితిలో ఉన్న పుటికిని, ఇంకను పవిత్రము, మూలము మొదలైన వ్యాధులను ధ్వంసము చేయును.

ఆమెటిబిని:- స్త్రీ మేహవ్యాధులను, సంతాన హీనతను ఋతుశూలను నివర్తి చేయును.

బుడ్డి 1-కి 2. 2-1-0.

గంధతైల్:- మెదడుకు బలమును, చలనమును గలుగజేయును. మెదటి సంబంధము గల సకల వ్యాధులను పోగొట్టును. బుడ్డి 1-కి 0-10-0

హార్మడైన్:- తెల్ల వెండ్రుకలను వెంటనే నల్లగా మార్చును. డబ్బీ 1-కి 0-12-0

కన్నీటికి తహిల్ చార్జీ చేరు. యం. జి. పంట్ గారు, నెం. 312, మింటు స్ట్రీటు, మదరాసు.

[4-వ పేజీ తరువాయి]

పులువాడి వెడలిపో (బ్రిటిష్ వారు సంగరమున చేరియుండును. (కలకలము). ఈ యుద్ధమున చిత్రములుచాల జరిగినవి. చిత్రము లింకను శీఘ్రముగ జరుగ నున్నవి. ప్రపంచము మందగమన మొనరించుటయు, శీఘ్రగా మియగుటయు గూడ సహజము. 6 వారముల క్రితము రష్యా నిగంతుశీపరిపాలనమున కిది నము. నేను ప్రపంచమును పేరెన్నికగన్న ప్రజాపరిపాలిత రాష్ట్రములం దొక్కటిగ మారినది. (ఉత్సాహము). నేను ఆపూర్వ బహువివాహకర్తయగు సంగరమున మనమందరమును చిరునాటించితిమి. త్వరలో దైవానుగ్రహమున శీఘ్రముగనే శాశ్వతమగు శాంతి నెలకొనగలదు. మా నపు బానిసరించు నపరాధముల పట్టికలో నుండి సంగర మను పేరు పూర్తిగ తొలగగలదు. (చాలకలకలము).

విజయభాను నుదయించుట.

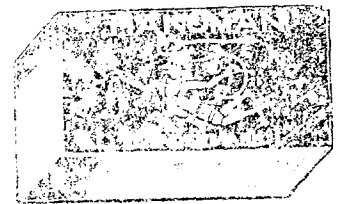
కారు ముఖ్యులు గ్రమ్మి సంతకధారగా కన్నము కురియుచున్నదిగాని త్వరలోనే ఋతు వంతరించి సుపూర్ణప్రకారమున భాస్కరుడు వెలుగలడు. ఇటీవల కలిగిన కెనా ఆస్ట్రీయా బ్రిటిష్ సైనికుల విజయము విజయ భాస్కరునిదను మనిరర్థింపబడినది. 40 మైళ్ల ప్రదేశమునందు శత్రువులు తరుచు బడిరి. మాదొండ్ల కావ్రదేశ వాసులకు ముక్తి లిగినది. మన సైనికులు భానుకు దయించుచున్న సంగరము ప్రారంభించిరి. విజయగ భాస్కరునిదనుమక లిగినది. మరుమ్మ దేశమున పాము కొనియున్న దుమ్మిపాలనమును తొలగించుట రష్యాలో బాధలను నివారించుట ఆమెరికావారి ప్రాప్తుతో గూడిన ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారి ప్రకటనము ఇవి యన్నియును ప్రభావ నూనవలె. ప్రభాతమున పీఠవిహారము ప్రారంభమైనది. మహా యోధులు మార్గమున జనుచున్నారు. అచిరకాలమున ప్రాన్సు-ఆమెరికా-బ్రిటన్-ఇటలీ-రుస్సా-సెర్వీయా-బెల్జియం. మాంటెనీగ్రో రుమేనియా యోధులు విమల ప్రకాశమున వెలుగ గలుగుదురు. సాదశకరా పరిపూర్ణదగు జగదీశ్వరుని సంతృప్తి ప్రకాశమున ప్రకాశితులు కాగలుగుదురు (గొప్ప దీప్తి కాలపు కల కలము.)

ఆస్ట్రీయా సేన లొంగిపోవ నొచుట.

లండన్, ఏప్రిల్ 13:—ఒకప్పుడ ప్రాంతమందు శత్రువులు కొన్ని క్షణముల ముట్టడించి స్వాధీనము చేసుకొనిరి. ప్రతి యుద్ధముకీసి వాని వెడలిపోయితిమి. బాగ్దాదు హట్టాలో విష వాయువును ప్రయోగించిరి. కాని నిష్ఫలమైనది. ఆస్ట్రీయానలను గోళములతో గాల్చితిమి. శత్రువుల మొదటిపంక్తి కందకములలో ఆక్రమణల మారంభ మయినది. కొంత మంది ఆస్ట్రీయనులు పురోగమము గావించిరి. కొంతమంది మాకు స్వాధీనమగుటకు సిద్ధమయిరి. కాని వారి శతఘ్ని దళముల వారు వారిపై అగ్నివర్షమును కురిపించగ వారు వెనుకకు పారి పోయిరి.

ఏప్రిల్ 13:—39 వ పంజాబు విశ్వవిద్యాలయసభ ఈ సాయంత్రము జరిగినది. సంస్థానాధీశ్వరులు, కాశ్మీరమహారాజు, పాటియాలామహారాజు దలగువారందరూ సభకు దయ చేసిరి. హిందూమహమ్మదీయ సిక్కుమతస్థులందరూ సభనలంకరించిరి. ఛాన్సలరుగారు సభాధైరవిన తరువాత వైసుచాన్సలరుగారు ఎల్. ఎల్. డి. అను బిరుదును పంజాబు గవర్నరుగారి కొనసంకు కొక తీర్మానముపాదించిరి. వీరు వీరికి తగినవారని చాన్సలరుగారు గవర్నరుగారికి బిరుదుసంగిన జీవన రిజస్ట్రారుగారు దానిని సభ్యులందరకు వెల్లడించిరి. గవర్నరుగారు తమకే బిరుదుసంగినందులకు విశ్వవిద్యాలయమువారికి వందము లప్పించి తమకు సాధ్యమై సంతవరకు విశ్వవిద్యాలయ కార్యముపట్ల సానుభూతి కనబరచుచు సాయము మొనరిరి.

హనుమాన్ బోరక్కు నబ్బు.

దీనియందు సంతివి తుల్యములగు నస్తువులు చేరియున్నవి. చెల్లిసంబంధముగు పుండ్లు, దురద, గజ్జ, పాదలు మొదలగు చర్మ వ్యాధులు ఆత్యాశ్చర్యముగా పొగుగు. చర్మమునకు స్వగుర్వమును, నునుపును, నాణేమును, యిచ్చును. ఆస్తితోట్లను శ్రమమునకు దొరకును. ప్రతిబిళ్లపై మా హనుమాన్ గుర్తు జాగ్రత్తగా గమనింపుడు. ఎన్. రంగనాథం శైక్య అండు బ్రదర్సు, మదరాసు.

Latest Telegrams.

UNCORRECTED.

King and Queen and American Ambassador will attend American War Dedictory service at St. Pauls on 20th inst. Chester Pennsylvania. Two explosions have occurred in Eddystone ammunition factory. It is estimated that 175 were killed and several hundreds injured. Force of explosion scattered shells in every direction. First explosion occurred in room in shrapnel building where a hundred girls were putting finishing touches to shells. Approximately thirty thousand shells were stored in adjoining building which second explosion demolished. Both the buildings burst into flames and the firemen strenuously confined flames to these meanwhile charred bodies were recovered. Those picked up injured filled two hospitals. Two improvised hospitals have been organised. Rumours of a German plot are current.

Admiralty announces that hospital ship "Gloucester" was torpedoed without warning in midchannel on night of march 30-31. All wounded were saved. Berlin communique on wednesday proclaimed that the vessel was submarined thus removing doubt in matter. Admiralty also states that hospital ship "sulta" struck a mine and sank in bad weather in the Channel on Tuesday. There were no wounded on board but five medical men mine nursing sisters and thirty-eight of R. A. M. C. personnel are missing.

Reuter is informed that Britain has agreed to supply spain with 15,000 tons of coal monthly while Spain has agreed to export to England as much ore as is required and part of orange crop and allow Britain to charter Spanish ships.

RIO-DE JANEIRO. - Government has ordered seizure of all German vessels in Brazilian waters as a precautionary measure. It is officially announced that Brazil has decided to arm Brazilian merchantmen sailing in danger zone.

విక్రయమునకు (719)

అనేక రకములలో మృదువైన గడ్డి చాపలు. పలువిధములగు రంగులతో రు 2 లు మొదలు రు 10 ల వరకు ధరలు గలవి సిద్ధముగా నున్నవి.

ఏజెంట్లు కావలెను.

యాలక కావలు విదేసి పానుల పొట్లములతో ఒక్కొక్కటి రు 8-12.0 లు ధరలలో సిద్ధముగా నున్నవి.

మిరి నూలు, కొంతిలకు టోకు బేరము వెట్టవచ్చును.

విశేషములకు, ఇట్లు వ్రాసువలెను.

ముండురు స్టోర్సు, ముండురు. పాలగూట్.

Mundur Stores, Mundur, Palaghat.

వెట్ల చిన్న, మధ్యరకముల కమ్మలు రూ. 85, 25, 30 ఒకరాయి మూడు రాళ్ల బుగ్గపలు రూ. 10, 18½. ఒక్కరాయి అంటిబోడు రూ. 20. మూడులేక ఎనిమిది రాళ్ల చేసరులు రూ. 6, 10. ముక్కు పుడక రూ. 30. పుష్కరాగముల కన్న మెరుగుయిచ్చ ఇమిడేమక రాళ్లచే చేయబడినవి 20 రూపాయలపై ఎక్కువ ఖరీదు అడ్డగులకు 10 రూపాయలు అడ్డావుగా పంపవలయును. వి. పి. బోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము. వి. ఎల్. వరదాచారి, నగలవర్తకులు, వైదాపేట, మదరాసు.

ఆంగ్లేయవైద్య యోగచంద్రిక

డాక్టరు వి. గోపాలకృష్ణ యం.డి. గారివలన తెలుగుభాషలో రచియింపబడినది. శ్రీ పురుషాములు తమ తమ కుటుంబములలో తలస్థించు సమస్త వ్యాధులకు స్వంతముగ వైద్యముచేసికొను నటుల సులభ వెలకు లభించే మంచి యోగములు యిందు చేర్చబడియున్నవి. ఆయుర్వేద, యానాని, ఆంగ్లేయ వైద్యులయొద్ద యీ గ్రంథ ముండి తీరవలయును. ప్రతిగృహమునను యీపుస్తక మావశ్యకము. దీనివెల రు. 1-4-0 మాత్రమే. పు. లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రిగారు బి. ఏ. (750) హుబ్లీ హోమ్, కాకినాడ.

Oriental Govt. Security Life Assurance Co. Ltd.,

India's Premier Company BOMBAY 1874 India's Model Institution Funds over 5 crores. Claims paid nearly 5 crores

WAR-TIME BONUS.

A Triumph of Administration. The results of the recent valuation have proved eminently satisfactory in spite of present seriously adverse conditions, and the Directors have now declared A BONUS OF 3% on the sum assured to Whole Life Policies in force for the whole of the Triennium 1913-1915 Other important & Generous declarations.

WANTED Active and Influential Agents at:-

Anantapur, Chittoor, Cuddapah, Masulipmtam Kurnool, Vizianagaram, Rajahmundry, & Chicacole. Liberal Terms - Personal Security required. Apply stating age, experience, & guaranteed business, to THE AG. BRANCH SECRETARY, ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS, POST BOX No. 8, MADRAS.

ది ఓరిజంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ లైఫ్ ఆశ్యురెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

ఇండియాలో కెల్ల బొంబాయి. ఇండియాలో కెల్ల వెడ్లకంపెనీ 1874 శ్రేష్ఠమయిన కంపెనీ 5 కొట్లవైక సిధి. 5 కొట్ల చెల్లింపు

యజ్ఞకాల బహుమానము. వ్యవహార విజయత్వము.

ఇటీవలజరిగిన వ్యవహార మందిపురెక్కెల వ్యవసాయ ప్రస్తుతము కాలము బెట్టగనున్నను, చాల తృప్తికరముగ నున్నది. 1913-15 మూడుసం॥ కాలములో అమలులో నున్న యావజ్జీర భీమలకని, భీమాచేయబడిన మొత్తముమీద 3% బోనసును, ఇంకను ఇతరముఖ్యమును సరసమును అగు ప్రకటనలను డైరెక్టరులు వెల్లడించిరి. (672)

The Glory of Man is his STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL. SEXUAL AND NERVOUS TOO. Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hyperaemic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago, U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c. charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients. Why? because, if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man. Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested in (669)

of free descriptive literature regarding this 'marvellous cure, especially mentioning the Andhra Patrika' to the— ECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA

THE GREAT WAR.

TELEGRAMS.

Why America Intervened—The Premier's Address.

Antiwar Feeling in Bulgaria and Turkey.

Serbian Revolt Against Bulgarians.

[REUTER'S AGENCY]

WESTERN FRONT.

BRITISH SPRING CAMPAIGN.

British Storm Villages.

Important Gains Near Vimy.

LONDON, April 13.

A British communique says:—We stormed the villages of Hemmell and Wandcourt with the adjoining defences and crossed the Cojeul River and occupied the heights on the east bank. We made further progress northward of the River Scarpe and eastward of the Vimy Ridge. The gains reported this morning northward of the Vimy Ridge secured our positions and strengthened them. During the fighting on Monday and Tuesday, we took prisoners from all the infantry regiments of six German divisions. Our naval air squadron, escorting bombing machines, was heavily attacked. It destroyed three enemy machines and drove down three others. We suffered no casualties. During yesterday we brought down four aeroplanes and drove down five others. Six of ours did not return and three were brought down.

Many Enemy Positions Taken.

LONDON, April 13.—[2-15 P. M.]

Field Marshal Sir Douglas Haig, in a communique this afternoon, says:—We attacked last night between St. Quentin and Cambrai and, after sharp fighting, captured the enemy's positions on a wide front northward of Haigcourt to Metz-en-Couture. We now hold Sart Farm, Gauche Wood, Gouzeaucourt village and Gouzeaucourt Wood. We made a successful raid at night southeastward of Loos. Our machine guns stopped a raid in the neighbourhood of Ploegstreet.

Fighting Becomes More Intense.

Re-inforced Germans Desperately Resisting.

LONDON, April 13.

Reuter's correspondent at Headquarters telegraphing to-day says:—During the last twenty-four hours fighting has become more intense. The Germans have apparently been re-inforced and are desperately resisting our heavy pressure. The various counter-attacks have been very bitter, but we are retaining all our gains and consolidating defences. Time is now required to bring up heavy guns and make good communications before attempting another great stroke in the battle of Arras. We captured eleven more guns between Croisilles and the River Scarpe yesterday. The enemy is shelling our new positions beyond the Vimy Ridge, the loss of which was undoubtedly greatly chagrined him.

Front of Attack Widened.

BRITISH NEAR GIVENCHY.

Diabolic German Plan Frustrated.

LONDON, April 13.

Reuter's correspondent at Headquarters telegraphing last night refers to the unparalleled rigorous weather. He says:—We have materially widened the front of attack to-day and dealt the enemy a stunning blow north of the Vimy Ridge which we are firmly holding. We captured Bois-en-Sacne, enabling an advance close to Givenchy, from which we are only six hundred yards at one point. The attack was launched at dawn and the objectives were carried with clock-like precision. The recent offensive was timely. It added a diabolical Prussian plan to shell Arras with Phosphoric Acid projectiles which were first used in the invasion of Belgium. Several counter-attacks at Monchy-le-Preaux were repulsed with machine-guns, inflicting very heavy losses.

Hindenburg Line.

German Plans Shattered.

LONDON, April 13.

The "Times" correspondent sums up the results of the first phase as the storming of the Germans' strongest positions on a front of twelve miles and the turning of the northern end of the Hindenburg Line. The British hold five thousand yards of this line besides piercing it at other points, as at Bellecourt, and are half-way towards the supplementary line. It was the original German intention to retire to this line. Prisoners state they expected an attack on the 6th instant. When it did not come, they postponed retirement till the 15th, but the sudden overwhelming British onslaught on the 9th shattered their plans. Local fighting is now proceeding in the Monchy area. That larger operations have already begun appears from the attack against the old German front beyond Givenchy on the north of where the Canadian attack left off.

The Capture of Monchy.

Germans Admit Loss.

LONDON, April 13.

A wireless German official telegram says:—We lost Monchy after frequent assaults. The enemy again heavily bombarded St. Quentin. The artillery battle is increasing in Western Champagne. Aviators are active in spite of storms. The Russian artillery is active at Brody and on both sides of the Dniester.

Lull in the Battle.

Bad Weather Delays Transport.

LONDON, April 13.

With the necessity of bringing up heavy guns, which shocking weather is delaying, there is a lull in the battle of Arras.

Reciprocal Cannonading.

LONDON, April 13.

A French communique says there was reciprocal cannonading south of the Oise and in the region north of the Aisne. The weather is bad.

French Capture Trenches.

Enemy "Coups-de-Main" Fail.

LONDON, April 13.

A French communique says:—We attacked in the morning the German positions south of St. Quentin and in spite of enemy's desperate resistance carried several lines of trenches between the Somme and La Fere St. Quentin road. We brought back prisoners and machine-guns. Our advanced elements progressed south of the Oise eastward of Coucyville and we captured prisoners and material. There was an artillery struggle in the Aisne region and in Champagne. Two enemy "coups-de-main" in the Verdun region failed under our fire.

RUSSIAN FRONT.

German Offensive Imminent.

LONDON, April 13.

PETROGRAD.—A captured German Army Order recalling officers from their leave is regarded as indicating that a German offensive is imminent against the junction of the Russian northern and western front. As a result of exceptional snow this winter, the rivers in Southern Russia are exceptionally flooded, threatening towns and villages with disaster.

Severe Bombardment of Austrian Lines.

Austrians Attempt Surrender.

LONDON, April 13.

Russian wireless communique says in the Ozerki region the enemy attacked and occupied some positions, but we counter-attacked and drove them out in the region of Bogorodshatmy following a gas attack which did no damage. The Austrians were bombarded. Disorder was noticed in the enemy first line trenches. Some of the Austrians retired and the remainder attempted to approach with white flags but were subjected to fire of their own artillery and fled back.

GREAT BRITAIN.

DEMOCRACY'S WAR.

WHY AMERICA INTERVENED.

PREMIER'S STIRRING SPEECH

WORLD STRUGGLE AGAINST MILITARY AUTOCRACY.

LONDON, April 13.

The American Luncheon Club entertained Mr. Lloyd George to luncheon to-day, the American Ambassador presiding. The toasts of the King and the President were received with prolonged cheering and the singing of the National Anthems. The guests included General Smuts and Sir Richard Borden and several Cabinet Ministers.

The American Ambassador said:—"We have set out to help in the enterprise of saving the earth as a place worth living in (Loud Cheers). We come in answer only to the high call of duty, not for any material reward, or territory, or indemnity, or conquest, or anything. We have only the high duty to succour democracy when it is desperately assailed" (Cheers).

The Premier, who was received with loud cheers and waving of handkerchiefs, said "I am in the happy position of being the first British Minister, who speaking on behalf of the people of this country, can salute the American Nation as comrades in arms (Cheers). I am glad not merely because of the stupendous resources America will bring to the succour of the alliance, but I rejoice as a Democrat (Cheers). The advent of the

United States into war gives the final stamp and seal to the character of the conflict as a struggle against military autocracy throughout the world. (Cheers). This is the straightest struggle for liberty America ever embarked upon. (Cheers). Most great wars of the past were waged for domestic aggrandisement and conquest. The fact that the United States has made up its mind finally makes it abundantly clear to the world, that this is no such struggle but a great fight for human liberty. (Cheers). The United States naturally did not know at first what we had endured in Europe for years from this military caste in Prussia. Prussia is not a Democracy. (Laughter.)

Prussia an Army.

The Kaiser promises, that it will be a Democracy after the war. I think he is right. (Laughter and Cheers.) But Prussia was not merely not a Democracy: Prussia was not a State: Prussia was an army. (Hear, hear.) It had great industries, a highly developed educational system and great universities. All this was subordinate to the one great predominant purpose of an all-conquering army, which would intimidate the world. The Army was the spear point of Prussia: The rest was merely the shaft. This is what we had to deal with, and it got on the nerves of Europe. It was an Army which in recent times had waged three wars all for conquest. The incessant tramp of its legions through the streets of Prussia and the parade grounds had got into the Prussian head. The Kaiser, when he witnessed it on a ground scale in reviews, got drunk with the sound of it. He delivered the law to the world as if Potsdam were a new Sinai and he were uttering the law from a thundercloud. Make no mistake, Europe knew the whole time what it meant. What it did not know was the moment it would come.

The Menace to Europe.

This is the menace. This is the oppression from which Europe suffered for fifty years. It paralysed the beneficent activities of all States, which ought to have been devoted to and concentrated upon the well being of their people. France no one can tell, except Frenchmen, what they endured from this tyranny, patiently, gallantly and with dignity, until the hour of deliverance came. The best energies of democratic France had been devoted to defending itself against the impending terror. This is the state of things we had to encounter.

The Hindenburg Line.

The most characteristic of all Prussian institutions is the Hindenburg Line. (Laughter) What is the Hindenburg Line? It is a line drawn in the territories of other people with a warning that the inhabitants of those territories cross it at the peril of their lives. That line has been drawn in Europe for fifty years. Europe, which had endured this for generations made up its mind at last that the Hindenburg Line must be drawn along the legitimate frontiers of Germany herself. (Cheers.) There could be no other attitude than that for the emancipation of Europe and the World.

At last America was forced to endure the same experience as Europe. Americans were told that they would not be allowed to cross and recross the Atlantic, except at their peril. American ships were sunk without warning and American subjects were drowned, hardly with an apology in fact as a matter of German right. At first Americans could hardly believe it. They could not think it possible that any sane people should behave in that manner. They tolerated it once. They tolerated it twice. Until at last it became clear that the Germans really meant it. Then America acted and acted promptly (Cheers). The Hindenburg Line was drawn along the shores of America and Americans were told they must not cross it, and America said "What is this?" (Laughter). Germany said "This is our line beyond which you must not go". And America said "The place for that line is not the Atlantic, but on the Rhine (Cheers) and we must hope you roll it up." And they have started.

A Great Struggle for Freedom.

There are two great facts which clinch the argument that this is a great struggle for freedom. The first is the fact that America has joined. She would not have done so otherwise. The second is the Russian revolution. (Loud cheers) When France in the eighteenth century sent her soldiers to America to fight for the freedom and independence of that land, France was also an autocracy. But once Frenchmen were in America their aim was freedom. Their atmosphere, freedom, and they took it home, and France became free. That is the story of Russia, engaged in this great war for the freedom of Serbia, Montenegro, and Bulgaria. They were fighting for the freedom of Europe and they wanted to make their own country free and have done with it (Cheers). The Russian revolution is not merely the outcome of the struggle for freedom. It is a proof of the great struggle for liberty, and, if the Russian people realise this, as there is every evidence that they are doing, that national discipline is not incompatible with national freedom, and that national discipline is essential to the security of national freedom, (Cheers), they indeed will become a free people.

Why Germany Provoked America.

I have been asking myself the question why did Germany, deliberately, in the third year of the war provoke America to this declaration, to this action, deliberately, yes resolutely. It has been suggested that the reason was that there were certain elements in American life which Germany was under impression would make it impossible for the United States to declare war. That I can hardly believe. But the answer has been afforded by Hindenburg himself in a very remarkable interview. He depended clearly upon one or two things, that the submarine campaign would have destroyed international shipping to such an extent, that England would have been put out of the business before America was ready. According to his computation America would not be ready for a year (Laughter). He does not know America (Cheers). Then alternately, when America was ready at the end of the year, that there would be no ships to transport her army. In Hindenburg's words, "America carries no weight." (Laughter). He means she has no ships to carry on. (Laughter). This is undoubtedly their reckoning.

TELEGRAMS.

Ships! The Guarantee of Victory.

Well, it is unwise always to assume that, even when the German General Staff has miscalculated, that they have no ground for their miscalculation. Therefore it behoves the Allies, especially Britain and America, to see that Hindenburg's reckoning is as false as the one he made about his famous line, which we have broken already. (Cheers.) The road to victory, the guarantee of victory, the absolute assurance of victory, must be found in one word, namely, ships. With characteristic keenness the Americans have fully realised that and have already arranged to build a thousand and three thousand ton boats for the Atlantic trade (Cheers). I believe that the Germans and their military advisers are already beginning to realize this.

A Suggestion to America.

Another of their miscalculations, which is going to lead them to disaster and ruin is that the British are a slow, blundering people; but they get there, and the Americans get there sooner. That is why I am glad to see America in. We have been in this business three years, and having got through every blunder we have got a good start. Now we are right out on the course. (Cheers.) May I respectfully suggest that Americans should study our blunders in order to begin where we are now, not where we were three years ago. I am glad that America is sending naval and military experts to Britain to interchange experiences with the men who have all through the dreary, anxious course of the last three years (Cheers.) After acknowledging the Allies' debt to America in the matter of guns and ammunition, the Premier proceeded to say it was a bad day for the military autocracy of Prussia when it challenged the Great Republic of the West with its wonderful fertility and resourcefulness.

America and the Peace Conference.

We know America will wage a strong and successful war and ensure a beneficent peace. I rejoice that America is going to win the right to be at the Peace Conference, which will settle the destiny of nations and the course of human life for God knows how many ages. It would have been a tragedy for mankind if America had not been there. I can see a peace. Not a peace to be the beginning of another war, but a real peace. The world is an old world. It never had peace. It has been rocking and swaying like the ocean, and Europe, poor Europe, always lived under the sword. When this was begun two-thirds of Europe was under the sway of autocratic rule. It is the other way about now, and democracy means peace (Cheers).

Democracies did not want War.

The democracy of France did not want war. The democracy of Italy hesitated long before entering the war and the democracy of Britain shrank from it and shuddered and would never have entered the cauldron, but for the invasion of Belgium. Democracy sought peace and strove for peace and, if Prussia had been a democracy, there would have been no war. (Cheers.) But strange things have happened in this war and stranger things are to come and they are coming rapidly. There are times in history when this world spins so leisurely along its destined course that it seems for centuries to be at a standstill. They are also times when it rushes along at a giddy pace covering the track of centuries in a year. These are such times. Six weeks ago Russia was an autocracy. She is now one of the most advanced democracies in the world. (Cheers.) Today we are waging the most devastating war the world has ever seen. To-morrow, and not perhaps a distant to-morrow, war may be abolished for ever from the category of human crimes. (Loud Cheers)

The Dawn.

This may be something like a fierce outburst of winter which we are now witnessing before the complete triumph of summer. It was written of those gallant men who won that victory on Monday, men from Canada, from Australia, and from this cold country, which has proved that in spite of its age it is not decrepit—it was written that these men "attacked with the dawn." Fit work for the dawn—to drive out from forty miles of French soil those miscreants who had defied it for three years. They attacked with the dawn. It is a significant phrase. The breaking up of the dark rule in Turkey, which for centuries has clouded the sunniest land in the world; the freeing of Russia from oppression; which has covered it like a shroud for so long; the great Declaration of President Wilson coming with the might of the great nation he represents into the struggle for liberty. These are the heralds of the dawn. They attacked with the dawn and those men are marching forward in the full radiance of that dawn and soon Frenchmen, Americans, British, Italians, Russians and Serbians, Belgians, Montenegrins, and Rumanians will emerge into the full light of "the perfect day". (Loud and prolonged cheering.)

Anglo-American Relations.

The Value of Closer Sympathy.

LONDON, April 13.

The American Ambassador Mr. Page was the guest at a Frigim Society banquet last night. In the speech he said that the differences that had arisen in the immediate past between our two Governments and peoples had been enormously exaggerated as the result of German malevolence and worldwide propaganda that had been conducted for years. Every conceivable device had been used to make a breach between us and to magnify every petty disagreement into a quarrel. Nevertheless Anglo-American relations remained fundamentally friendly and sound. One of the most important results of the war, next to the removal of the German menace to the free government of the world, would be closer sympathy between Britain and the United States. This would be important not merely to the United States and Britain but to all free nations. We shall get out of this war an indissoluble companionship and indissoluble mutual duties to mankind. I doubt if there could be another international event comparable in its consequences and value to this closer association. I regard it as the supreme political event of all history. There is good hope that it will assure the co-operation of the majority

of the organised human race to prevent intermittent devastations of the world. Such a union of purpose would be much less sure of success if either great branch of the English-speaking world were lacking.

New Issue of Exchequer Bonds.

LONDON, April 13.

A new issue of five per cent exchequer bonds is announced. The price is one hundred, redeemable in five years with option of two years on three month's notice. Holders not domiciled in the United Kingdom will be exempted from British taxation.

Russian Socialists & Peace.

A Secret Meeting with Germans.

LONDON, April 13.

The situation in Russia continues to be watched with great interest. The "Times", in an editorial article, echoes to general feeling when it says it trusts that the leaders of all parties will realise the imperative need for the preservation of internal concord. It reminds extremists that Paul Rohrbach, a prominent German publicist, lecturing in Berlin, candidly admitted that German peace schemes depend entirely on the success of the Russian extreme left. Herr Schiedemann and other German Socialists have gone to Stockholm to get into touch with the Russian Socialists. A secret meeting of German and Russian Socialists has already been held.

AMERICA.

Separate Peace Efforts.

LONDON, April 13.—(2-55 P. M.)

WASHINGTON.—In connection with the reports of Bulgarian peace efforts in Switzerland, it is known here that not only Bulgaria but Austria is taking such action. It is not known whether they are acting conjointly, but such soundings, even if tentative, show dissatisfaction with the course of the war and an apparent desire to negotiate direct with the "Entente."

American Republics' Decisions.

Mexican Oil Supplies Assured.

LONDON, April 13.

WASHINGTON.—General Carranza has positively assured the United States that the oil supplies from Tampico and other Mexican oil-fields will not be denied to the United States or Great Britain.

Costa Rica's Offer.

Costa Rica has placed her territorial waters and ports at the disposal of the United States for war purposes.

Argentine Precautions.

LONDON, April 13.

BUENOS AIRES.—The Government, as a precautionary measure, is preparing to call up conscripts.

RUSSIA.

Appeal To Russian Workers.

Woolwich Arsenal's Message.

LONDON, April 13.

The Press Bureau announces that the workers of Woolwich Arsenal have sent the following message to the munition workers in Russia:—"Comrades, now that you have overthrown the autocracy we know we will win. Let us all work hard to help our brothers in the trenches, whose sacrifices are greater. Every hour worked may well save lives. Idleness may mean murder. Long live free Russia, who has risen in her might finally to free peoples still enslaved."

FRANCE.

French Shipping.

A Week's Traffic and Losses.

LONDON, April 13.

PARIS.—It is officially announced that during the week ending with the 8th instant, 886 merchant ships entered French ports and 856 left. Three French merchantmen over 1,600 tons were sunk and one under 1,600 tons. Three were unsuccessfully attacked. Seven fishing boats were sunk.

WAR AT SEA.

British Patrol Vessel Mined.

LONDON, April 13.

The Admiralty announces that a patrol vessel struck a mine and sank in the Channel on Tuesday. Two officers and fourteen men are missing.

Greek Wheat Steamer Torpedoed.

Government Protests.

LONDON, April 13.

ATHENS.—The Greek steamer "Nestos", with a cargo of wheat, insured for eight and a half million francs, guaranteed by the Government has been torpedoed, although Germany was officially notified of her approaching arrival. The Greek Government has protested.

BALKANS.

THE SERBIAN INSURRECTION.

Revolt against Bulgar Oppressors.

Appalling Repressive Measures.

LONDON, April 13.

Reuter has received confirmation of the insurrection in Serbia in March. Rebels seized several townships and depots of arms and marched to Nish. The Bulgarians were alarmed and sent two divisions to oppose them. Nevertheless as a result of a fortnight's fighting the rebels reached the gates of Nish and would have captured the town but for the intervention of a third Bulgarian

division. The subsequent repression was most appalling. Civilians in towns were massacred by the Bulgarians, women and children were not spared and the population was interned wholesale.

Anti-War Feeling Growing.

In Bulgaria and Turkey

LONDON, April 13.

ATHENS.—Grave disturbances are reported from Bulgaria, notably Sofia. Cries of "Down with Ferdinand" have been heard, indicating that the anti-war feeling is growing in Bulgaria and Turkey.

AUSTRIA.

New Australian Loan.

Redeemable in 1922.

LONDON, April 13.

The prospectus is issued of a Commonwealth of Australia Loan of three-and-a-half millions at five-and-a-half per cent; price 98; redeemable in 1922.

GREECE.

The Greek Situation.

LONDON, April 13.

ATHENS.—The Government is beset with political and financial difficulties. There is a severe shortage of revenue from the territory occupied by the Venizelists and huge losses from the German torpedoing of Government ships. There are also complaints by the "Entente" that the Government is fostering armed bands in the neutral zone. M. Zaimis is likely to replace M. Lambros as Premier.

HOLLAND.

Isolated Holland.

The Price of Strict Neutrality.

LONDON, April 13.

THE HAGUE.—In the Chamber the Premier said, as the result of Holland's strict neutrality, they were growing more isolated, gaining the affection of neither party; but it was essential for Holland to keep out of the war as she might be a mediator of peace.

DENMARK.

Alleged German Peace Proposals.

COPENHAGEN.—The Danish papers publish alleged German peace proposals including the annexation of portions of western Russia and the neutralisation of the Dardanelles under a Turkish protectorate. They are regarded as mere "balloons d'essai."

MESOPOTAMIA.

Further Details.

SIMLA, April 13.

The following telegram dated the 12th April, 1917, has been received from Eye-Witness, Mesopotamia:—

BAGHDAD, April 10th.—We continued our advance on the right bank of the Tigris yesterday along the Baghdad Samarra Railway. The enemy evacuated his position at Harbe, 4 miles north of Beled, during the night, and is falling back in the direction of Istalafat. We occupied Harbe this morning and captured 32 railway trucks. A portion of the Turkish Army Corps, likely withdrawn from Persia, has pushed forward south-westwards from the hilly district near Deli Abbas and our cavalry is now engaging them a few miles south-west of that place.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

LONDON, April 13.

British communique says we extended operations today northwards east and north of Vimy Ridge. We pressed back the enemy on our whole front from north of the Scarpe river to southward of Loos. We seized villages of Bailleul Willerval Villy Pelitille Vimy Givenchy Engosille and Angres. We also gained a footing in the trenches northeast of Lens capturing prisoners and guns in this area southward of Arras. Cambrai Road we captured Woucourt tower and advanced astride the Hindenburg line to seven miles south-east of Arras. We also progressed on the high ground east of Buexgnier and in Havincourt Wood.

Yesterday we drove down five hostile aeroplanes. Three of ours are missing.

Since April 9th, we have taken 13,000 prisoners including 285 officers 166 guns including eight eight-inchers and 158 Field Guns and Howitzer 84 French mortars and 250 machine-guns. In addition many guns have been demolished or buried. Reuters correspondent at headquarters wiring to-day says the offensive is being pushed relentlessly. Violent fighting took place to-day. The advance mentioned in earlier communique covered a length of nine miles to an average depth of one mile. We also gained considerable advantage at Vimy Ridge. Correspondent discredited German claim that we have not broken their front showing that we have fought our way down three thousand yards of Hindenburg line and penetrated beyond the old German line to a depth of eight thousand yards. Around Arras a considerable number of German gun positions are now practically isolated by our swarming artillery concentric fire. A large addition of captured guns is expected.

AMSTERDAM.—Authoritative statement issued in Berlin says that a German airman shot down Lieutenant Robinson on 5th instant who brought down first Zeppelin at Cuffly.

Robinson was reported missing believed killed this week.

Indian Telegrams.

From our own Correspondents.

[BY WIRE.]

SIMLA.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, April 13.

The following telegram, dated the 11th instant, has been received by His Excellency the Viceroy from the Secretary of State:—

The British have achieved an important success in having captured Vimy Ridge, north of Arras, 9,000 prisoners and 40 guns. The attack was made on a front of 10 miles from Vimy Ridge to Henin, 5 miles south-east of Arras, after a terrific artillery bombardment of several days and after British aircraft had harassed the enemy communications a long way in the rear, bombing aerodromes, ammunition depots and railways. After the capture of the enemy's first line position, the British pressed on and reached Fampaux five miles east of Arras. The Germans regained a footing at the northern edge of Vimy Ridge during the night of the 9th but were ejected, and an attempted counter-attack failed to materialise. The eastern slopes of the ridge have been cleared and counter-attacks repulsed. Vimy Ridge is a key position of great importance, as it forms the hinge of the German line, and its capture means that the whole line covering the French towns and industrial districts in German hands to the north becomes wavering and doubtful, and all plans for leisurely retreat become precarious; and, unless the enemy is prepared for an extensive retirement which has now become hazardous, he must throw his reserves into the present line and abandon other schemes. The British have also advanced north-west of St. Quentin. The Germans continue to bombard Rheims. The enemy have shown further activity on the Russian front, but were unsuccessful in their attacks near Brezozany in Galicia.

British seaplanes attacked Zebrugge, and, as a result of naval operations, two enemy destroyers were torpedoed.

Defence of India Act.

Amendment of Rules.

SIMLA, April 13.

In pursuance of Section 2 of the Defence of India [Criminal Law Amendment] Act, 1915, 4 of 1915, the Governor-General-in-Council is pleased to direct that the following amendment shall be made in the Defence of India [Consolidation] Rules, 1915, namely:—After sub-rule 3 of Rule 12-A of the said rules the following sub-rule shall be added, namely:—[4] The Local Government may direct that any person arrested under this rule shall be transferred to any other province and the Local Government of such province shall on such transfer deal with the case as if such person had been arrested under its own orders, provided that nothing in this sub-rule shall be deemed to extend the period of detention prescribed by the second proviso to sub-rule [3].

BURMA.

Burma Exemption Tribunals.

Nomination of Military and Non-Official Members.

RANGOON, April 13.

The following note has been issued to-day:—With reference to the Local Government's Military Department notification No. 15, dated the 5th April 1917, and Rule 7, Indian Defence Force Rules, 1917, the following military officers have been nominated by the General Officer Commanding Burma Division, to be members of the Exemption Tribunals at Rangoon and Mandalay, namely:—[1] Major C. J. K. Pollard, R. A. for the Tribunal at Rangoon and [2] Captain J. W. Hale, 1-4th Borderers Regiment for the Tribunal at Mandalay. The Local Government has formed a list of non-official European British subjects from among whom the President of the Exemption Tribunal at Mandalay shall from time to time nominate non-official members of that Tribunal. The General Officer Commanding Burma Division has selected Mr. T. F. R. McDonnell, Barrister-at-Law, to act as a representative referred to in the Indian Defence Force Rule No. 7 (b), as far as Rangoon Exemption Tribunal is concerned.

PUNJAB.

H. E.'s Address to Retired Indian Officers.

LAHORE, April 13.

This morning His Excellency the Viceroy and staff drove to Lahore Cantonment to hold a review of the retired Indian officers from Lahore, Jullundur, and Multan Divisions. The whole route was decorated with flags and was spanned by triumphal arches, while both sides were thronged with eager crowds longing to have a look at His Excellency. Many war-scarred veterans, including some mutiny veterans, were present, and His Excellency made kind enquiries of them. Afterwards His Excellency visited the Cantonment War Hospital, where several wounded soldiers from the front are under treatment. His Excellency's sympathetic words were highly appreciated by these brave fellows, and made a deep impression.

The following is His Excellency the Viceroy's speech to the retired Indian officers after the review at Lahore:—

"SARDARS,—It has been my privilege on more than one occasion during the last few months to present decorations to Indian officers and others who have distinguished themselves in the Great War. It now gives me great pleasure to meet the veterans of the former wars, who have won distinction for the Indian Army in

Egypt, Burma, China, Somaliland and Tibet, as well as in numerous expeditions on the North-west and North-east Frontiers of India. The valour of our troops in the field shows that your example and influence have inspired your successors with that soldierly spirit which has helped in no small degree to bring about the victories of which we are all so proud. A supreme effort is still demanded of us and I trust, that you will prove your zeal and devotion to the service of His Majesty the King Emperor by doing all you can to assist the recruiting staff in keeping the ranks filled with sturdy young Punjabis. By assisting the Government in the manner indicated, your old regiments will be able to maintain in the field the honourable traditions created by your predecessors and yourselves in former campaigns."

War Gift from a Loyal Tribe.

A Press Communique says:—When his Excellency the Viceroy passed through Mardan on the 11th April, the Khans and leading representatives of the Yusufzai tribe made a formal presentation of a sum of Rs. 9,000 to be utilised for any purpose in connection with the war which might be considered suitable. His Excellency acknowledged the gift on suitable terms.

Punjab University Convocation.

The Governor Honoured.

LAHORE, April 13.

The 39th special convocation of the Punjab University was held this evening in the presence of Ruling Princes like the Maharajas of Kashmir, Patiala, Faridkot and other Chiefs of the Sikh, Mohamedan and Hindu communities. After the Chancellor had declared the Convocation open, the Hon'ble Mr. Maynard, Vice-Chancellor, read a resolution of the Senate proposing that the Degree of Doctor of Laws be conferred on His Excellency the Governor as His Excellency by reason of his eminent position and attainments was a fit and proper person to receive the Degree of Doctor of Laws, and he stated that His Excellency had been a Fellow of All Souls, Oxford, and a distinguished University man. His Honour the Chancellor then conferred the Degree and the Registrar proclaimed it.

His Excellency, addressing the assembly said he had no desire to make a speech, but he should express his thankfulness to the University for having conferred on him the highest degree in the Faculty of Law. His Excellency wondered whether his legal attainment deserved it, and humbly asked what his own "alma mater," Oxford, would think of it. He would however say nothing which concerned the University and said that it would be both his pleasure and duty to take part in anything pertaining to the University. The Convocation then closed.

Viceroy in Lahore.

REPLY TO MUNICIPAL ADDRESS.

LAHORE, April 13.

The following is His Excellency the Viceroy's reply to Municipal Address.

I thank you very heartily for the cordial welcome you extend to Lady Chelmsford and myself. It gives me great pleasure to meet the Municipal representatives of the capital of the Punjab. Your task can be no light one but your fine and well kept Mall and the numerous handsome buildings, public and private, which have sprung up afford satisfactory evidence not only that you realise the importance of having a good shop window but also that you are successful in attracting customers. I speak only of what I have seen but I hope that in the more humdrum but equally important branches of Municipal endeavour you are no less efficient agents for the public weal of your townfolk. Further opportunity will, I trust, be given me of judging for myself your work in catering for the needs of this great city. There is a tendency, I understand, among the more well to do inhabitants to migrate from the city to the suburbs and that value of suburban sites has consequently been greatly enhanced. I hope that both those who now enjoy the amenities of suburban life and the land-owners who are reaping profit do not fail to reflect that these benefits are mainly due to the security established by the British Raj.

Now, one word as to your Municipal policy. Let me advise you to forecast your needs on broad and generous lines. Rapid as has been your growth there are unmistakable signs that, given normal condition, your expansion must continue. You have here the headquarters of a great railway where already 17,000 workers are employed. You offer wide educational facilities. You are an emporium of the trade of Northern India and the capital of a great and flourishing province. I have had to do with cities which have grown up under similar conditions to yours and where the present generation has had to lament the lack of foresight shown by those who have gone before. Look to your future then and so trace your designs that the citizens of a later day may enjoy elbow-room and praise your prescience.

You acknowledged in generous terms the assistance which you have received from the Government in the past. You may rest assured that so long as your conduct of municipal affairs continues practical and efficient the Government will stand by you.

Your reference to your drainage system and water supply indicates that you have great practical problems now engaging your attention. I trust that they will be solved on lines which will do credit both to you, to your city and the wide range of municipal committee activities call for a very high standard of civic duty on the part of its members. My public life in the past has been largely in municipal administrations, and I should like to assure you of my interest in your work and also of my conviction of its great value and importance, not only in itself but also as training perhaps in these days the best possible training for larger public life. And I thank you sincerely again for the warmth of your reception and wish you all success.

Reply to the Sikh Community.

I thank you for the welcome contained in your address. It is a great pleasure to me to meet the representatives of the Sikh Community in the capital of the province which is in a peculiar sense associated with their history as being the cradle and the home of their religion and the scene of their secular triumphs. You claim that the achievements of the Sikhs in the great war have been in keeping with the military achievements and traditions of your race

in the past has my cordial and complete concurrence. The expectations expressed by His Majesty the King Emperor at the Coronation Durbar as to the traditional fidelity and fortitude of the Sikhs has been more than justified and it must be a source of great gratification to you to be able to point to so fine a record in proof of the vitality of the martial spirit of the Khalsa. The 14th Sikhs earned undying fame by their soldierly behaviour on the shell-swept beaches of Gallipoli the 15th Sikhs besides serving with distinction in France rendered conspicuous service in the arduous fighting of last year in the Lybian Desert, while the 36th, 46th and 47th Sikhs have added to their already high reputation by their notable achievements in Mesopotamia. I find that the Sikhs have earned over 100 Indian Orders of Merit and over 200 Indian Distinguished Service Medals since the war began and on two occasions recently it has been my pleasant task to present them with these honourable tokens of the King Emperor's favours and appreciation. We have not yet received particulars of the many acts of personal gallantry recorded in the course of the recent victories on the Tigris but I feel sure that when they become known they will add lustre to the distinction already earned by the Sikhs.

The Indian Defence Force

to which you refer has come into existence to meet special needs created by the war. As was explained in the speech of His Excellency the Commander-in-Chief Delhi, the object of the Government in creating this force is to provide for the British and Indian portions of the army in India a second line capable of being utilized for the defence of India's frontier and for the rest of regular troops in the more sedentary duties allotted to them so as to spare as large a number as possible for service in the field.

I am not prepared to express any opinion as to the practicality of your suggestion to form a

Village Militia

offered by retired officers. Thus, like many other proposals of the same kind will demand careful examination after the war when the future military policy of the Empire will come under general review. I am equally unable to make any pronouncement in regard to the grant of commissions. All I can say at present is that the question of opening out a wider career in the army to Indians is now under the considerations of the Government and you may be quite certain that whatever may be done in this direction will be of special benefit to the Punjab, owing to its manhood being so largely represented in the army.

For the moment however, all your endeavours should, as you yourself remark, be directed towards the successful termination of the war. Questions of policy cannot be dealt with hastily, and matters of this kind must yield to the more urgent question which now preoccupy the minds of those responsible for the conduct of affairs. I must ask you therefore, to possess your souls in patience and to rest satisfied with the assurance that there can be no better claim to the sympathy and generosity of the Government than that which is based on loyal and gallant service in the field.

His Excellency then dwelt at length on the Khalsa Education and commended its advancement and ennobled loyalty assistance rendered by the Sikh community as a whole in repressing the disorders created by a small but dangerous band of denationalised Sikhs who had joined hands with the King's enemies outside India and had conspired to carry the torch of rebellion through the homesteads of the peaceful land.

You refer to the claims of your community to

Adequate Representation.

in the Legislative Council. I can assure that I regard it as of the highest importance that all interests should duly be represented. Our present practice secures to your community the benefit of that principle and I do not think you need have any anxiety that your claims will be overlooked in development the future may have in store. It should be a matter of special pride to the Sikh community that at the present moment in the person of my friend Raja Daljit Singh, they have a representative in the Council of the Secretary of State. You have referred to

Memorandum of Administration Reforms.

submitted to the Government of India by the Chief Khalsa Dewan. The views therein expressed will receive attentive consideration. You are however aware from my official statements that the whole question occupied the special attention of the Government of India throughout the greater part of last year and that a result certain recommendations had been made to the Secretary of State. At the present time I cannot say more. I sympathise wholeheartedly with India's aspirations and I hope it will be my lot, during my period of office to assist them to find greater scope. But let me repeat here a warning which it is my duty constantly to reiterate. In these times of exuberant political activities when peoples' minds are disturbed and opinions are unsettled by the conflict and crash of Empires, let me repeat that the ideal which is best suited for India is not so much rapid progress as steady progress. Do not expect violent changes. If progress is to be sure, it must be consolidated, step by step. The task we have in hand at present is the conduct of this great war to a successful conclusion. You have fully recognized this fact in your address. I endorse most heartily your claim that the Sikh community have not lagged behind in their duty in the past. They have proved staunch and true in the supreme test of battle. I look to them with the greatest confidence to maintain the splendid record of service which has won for our gallant Sikh soldiers so glorious a page in our Empire's history.

LAHORE, April 14.

Addresses of welcome were presented to-day to His Excellency the Viceroy by the Lahore Municipality, the Sikh, Mohamedan and Hindu communities of the Punjab.

Rai Bahadur Milkhi Ram, the senior vice-president first read the municipal address which was enclosed in a silver casket bearing His Excellency's coat of arms. Then the Hon'ble Sunder Singh Majithi read the Sikh address which was enclosed in a beautiful sandalwood casket containing representations of the Golden Temple of Amritsar. The Hon'ble Mr. S. B. then read the Muslim address enclosed in an exquisite ebony casket of Delhi workmanship containing ivory representation of the Taj and other famous buildings. Last of all Sri Pratul Chandra Chatterji read the Hindu address which was enclosed in an ivory inlaid silver casket.

జిల్లా సంఘములు.

(-0-)
అవి చేయవలసినవి.

గ్రామ సంఘములు గుంటూరు జిల్లా యందు విశేషముగ నెలకొల్పబడినవి. కాని అవి ఏమియు పనిచేయచున్నట్లు గానించును. జిల్లా సంఘముల సంఘాధికారులకు సంఘముల స్థాపించుట గాని వారి తత్వము జనసామాన్యమునకు బోధపడలేదు. మాండలిక ప్రముఖులైన వారు గ్రామములకు జనము వారు పట్టణములకు వెళ్లి రయ్యుల కట్టుకొని లాలోచించుట వారి ఆధ్యక్షతమునకు భంగము. వారు సంకల్పమునకు నొక పర్యాయము మాత్రము కాన్పరెన్న మిషమిద గ్రామములపై గ్రామస్థులకు ఏమో నాలుగుమాటలు చెప్పివచ్చుమున పోగుచేసి ఆడబ్బితో కాన్పరెన్న మునుగోజులు మిత్రబృందముతో కాలము బుచ్చుచున్నారు. కాని మన కీ కాన్పరెన్ను ఏమి పని చేయుచున్నట్లు తోపదు.

మన కీ సభ యేమి పని చేయుచున్నది? అని ఒక పెద్దచురపిని ప్రశ్నించిన ఆయన సంచార కార్యదర్శిని యేర్పరచి గ్రామ సంఘముల స్థాపించుచున్నా నునియును, పని అంతయు నొకమారు గాజాల దనియు జవాబిచ్చును. సంఘము లెన్న పనిచేయగలవో ఈ పెద్ద మనుష్యు డూహించునట్లు గానింపదు. జిల్లాలో విద్యాధితి చాలలేదు. ఉత్తరము గూడ ప్రాచుర్యమును పొందుచున్నది. మాటికి జిల్లాలో 93 విద్యావిహీనులు నిరక్షరములు గలరు. అట్టి సమయమున నీ గ్రామ సంఘముల తత్వము వారి కెట్లు తెలియును. ప్రజలందరూ అవిద్యాతమగునందు మునిగియున్నారు. వారికి విద్యా విషయము పుట్టయే మన ప్రభుత్వ వ్యయము. కార్యదర్శులు గ్రామములకు వెళ్లి సంఘదర్శముల జనసామాన్యమునకు తెలుప సభ కూర్చునలయు నన్న ఆసభకు వచ్చినవారిని నేమో భారము పడునని సభకు రాని బుద్ధి మంతు లెదడో మనమును గలరు. అట్టిస్థితియందు దీ గ్రామ సంఘము లెన్న పనిచేయగలవు?

ఆలోచన లేకుండ గ్రామ సంఘములు నెలకొల్పబడి పని జరుగకయున్న కొంతకాలమునకు వారి పవిత్రాదర్శము విషకంబకములుగా ప్రతిఫలించుచున్నవి.

గ్రామపురోవృద్ధికి నాలుగు అంశము లత్యవసరములు ఉచిత ప్రారంభవిద్యకాల, పుస్తకభండాగారము, గ్రామ సంఘము, పరిపత్తి, వైద్యశాల, ఇవియన్నియు వచ్చుటకు ధనముగా వలయును. ధన మొసంగుటకు యుక్తాయుక్త విచక్షణకు విద్య అత్యవసరము.

మాండలిక నాయకులారా! మన కేటేట జిల్లా కాన్పరెన్ను లేకపోయినాను. వత్సరమునకు అమాయకులగు రయ్యల మొదలనుండి రు 1,000 లు ప్రోగుచేసి తమనామ నేల విన్న చేయవలెను! జిల్లా విద్యాధితి వారని, విద్యలేనిది ఏయు వ్యవస్థముగూడ కొనసాగు గనుక జిల్లాయందు పాఠశాలల నిర్మింప ప్రయత్నింపుడు.

సోదరులారా! వేసవి నెలవులు సమీపించుచున్నవి. ఏ కొడైకెనామి, ఏ నీలగిరి పర్వతములకో పోక గ్రామములకు కొందరు కొందరుగ వచ్చి జనసామాన్యమునకు విద్యావశ్యకతను గూర్చి బోధించుచు 6 లేక 7 గ్రామముల కొక ఇక్కడకునీ లేక 8 కునీ పాఠశాలను స్థాపింపగలముదాల్చును. ఎక్కడజూచినను అన్నాతురుల కంటె జూనాతురు లెక్కువగుచున్నారు. అన్నాతురులకు ఎక్కడ కక్కడ విశేషముగ సత్రిములు గలవుగాని జూనాతురులకు చాలినన్ని పాఠశాలలు దేశమున లేవు. గ్రామస్థుల కింకా తి నచ్చుచెప్పిన విాకు గావలిసినద్రవ్యమును ఇయ్యగలరు. మనజిల్లాయందు దకలేకపోట్ల నుచిత ప్రారంభ విద్యాశాల స్థాపింప బడవలయును.

గ్రామస్థుల సభలకు వచ్చునట్లు నాకర్షింపగల మాజికులంతయు మున్నగు పనిముట్లు కలిగియుండవలయును. ముందు జిల్లా నాయకులు బయలుదేరి ప్రతి గ్రామమునకు జని జనులకష్ట నిష్టముల నాలసి వారిని విద్యాశాలలు స్థాపింపఁపుకొల్పినవచ్చి నతిరువాత సంచార కార్యదర్శులు వెళ్లి చేయగలసంగతి చాల ముందును. అంతేగాని ముందుగా సంచార కార్యదర్శులు వెళ్లిన వారిసంగతి గ్రామస్థులకు తెలియకపోవుటచే వారిని లక్ష్యముగా జూడరు. నాయకులు జనులతో ముచ్చటించునపుడు వారు సంచార కార్యదర్శుల గౌరవముగా జూచుచుండవలయునని పదిం బదిక జెలుపుచుండవలయును. వారు స్వాధ్యాయము నిజేశారాధన చేయుచున్నారనియు

అట్టివారిని చిన్న చూపు జూచుట దగదనియు విశేషము బోధించుచుండ వలయును. నాయకులు గూడ యీ కార్యదర్శులను తొలుత గురుస్తాలవలె చూడక స్వేచ్ఛ గలిగిన వారినై భావించి వారికి మర్యాద చూపించుచు నీచవనులకు వారిని నియోగింపకుండ ప్రవర్తించుచుండవలెను. అట్లు గాని చోయునకుల బయలుదేరును. ప్రతి జిల్లా సంఘముగూడ ప్రస్తుతము విద్యావ్యాపనకై గడుగుట శ్రేయస్కరము. విద్యా గంధము లేని గ్రామ పాటకపుజనుల కీ రాజ్యాంగ తంత్రముల తెలిసికొను టాకాశపుష్పము. కనుక ప్రముఖులందరు నిజముగా వారి రక్షనాశములందు దేశభక్తి ప్రసూించుచుండిన నడుములు కట్టుకొని వేసవియందు యనునొక విద్యాక్షేత్రమున దిగి గ్రామములకు జని కృషిచేసి విద్యాశాలల గ్రామలగ్గు సాయము పొంది నెలకొల్పుట సచుంజము. అట్లు జరిగిన 15 సం॥లకు మన జిల్లాస్థితి ఇంకొక తీరున నుండగలదు. అట్లే ప్రతి రాజధానియందును యిట్టి యాందోళన గలిగి పని చేసినయెడ మన దేశముగూడ అచిరకాలములోనే నాగరికతతో తులనాగుచున్న పాశ్చాత్య దేశములతో విజ్ఞానమందు వియ్యవందగలిగి ఇప్పుడుండు సపవాదముల దొలగించుకొనగలదు. మన స్వరాజ్య వాంఛ దేనియందు నిబిడికృతమై యున్నది. మన ఆంధ్రరాష్ట్రావ్యయము దేనియందు లీనమై యున్నది? అరియన్నియుగూడ మన విద్యాభివృద్ధియందు దిమిడియున్నది. కాన మనము విద్యయందు ముందంజవేయనిది లాభములేదు. ప్రతిమనుషుడు ప్రతిత్నింప కంకణము చాల్చవలయును. సోదరులారా! స్వాధ్యయవృత్తముచే నిందను దెచ్చుకొనకుడు. మైదావులు అడ్డుతమేధావంతులని ప్రపంచమునకు క్రియాకూపమున వ్యక్తకరింపుడు.

ప్రతి గ్రామమునందును ఒక ప్రతినిధిని నియమించి ప్రతి గృహమునకు బుట్టుగట్టి వామునకు వాహుసంగు భిక్షుమును ప్రోగుచేయునట్లు చేయుడు. మహారాష్ట్ర దేశము లోని వైసాఫండు భావకమునకు దెచ్చుకొనుడు. ఆకరున నెలకు ప్రతిగృహము 1 కి 0-0-3 వంతున ఇచ్చునట్లు నేర్పాటుచేసి ధనము గణించుడు. లేక యకరుము 1 కి 0-0-3 చొప్పున ప్రోగుచేయుడు. అన్నలారా! విద్యావ్యాపనము ఇదియే మనకు పరమావధి.

ధూళిపూడి 5 చెరువు వేంకటసుబ్రహ్మణ్యం.

126 చిన్న పుస్తకములు 100
పద్ద పెద్ద బట్టతలను జేయును.
యండు, బోడి యగులు, వెండ్రుకలూడులు, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

వాతకులారా! ఈ పురుగులల కేయింబునకు, విధి విధానములేక మీగు పనిచేసినచో మీ మీ గృహములలోని నేలకొట్టెలు బంగారుతో నింపబడియుండును.
తీరిక లేక పనిజేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాధికయి నేరొందిన తేనెటీగ సహకారిగా భుండదగినబంటు. చుండు ఆరంభమున వెంటనే నిర్భయ నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిరకాలముననే బట్టతల వారితో సహధ్యాయిగా వలసినవచ్చును.
కావున నిట్టి పరమకరువును

“కామినియా సూనె”
సహజమున సంపాదించును. చుండును బోగొట్టును వెండ్రుకలను రాలనివ్వను. పుర్రెచుండును బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరమకరుగుగంధద్రవ్యము.
ఈరీతి, నకలు చూసెలకు తయారు చేయువారి మోమున పడకును.
కల యెడ 1-4-0 న. పి. రు. 0-4-0
3-6-0 2-10-0 న. పి. రు. 0-7-0
శ్రీ చి త్రి ము
మనోజులు మజుధా మునియ్య, అద్ద జూనిట్టి పంపు నానాకొల్లె ఒకనాం వామకొనుటకు సరిపోవునని గానె గల సీసా ఉచితముగ బండుగుడుగు.
రాలు ఏజెంట్లు:—
అంగ్లొయిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ,
నెం 155, జామ్నామనీరు వీధి, బొంబాయి.
మద్రాసు యేజెంట్లు:— మెహతాపురమోర్తొమ్మిట్టి,
29, చైనాబజారుగోడ, మదరాసు.

DO YOU USE ORIENTAL SOAPS THE BEST FOR ECONOMY & COMPLEXION ORIENTAL SOAP FACTORY:— GOABAGAN, CALCUTTA.

బయటజేరి అద్దదులు సత్తరము గాన బాగ్రత్తగాన పంపబడును. ఒకమారు మోస్తరుచూచిన సంగతి తెలియగలదు.
(D668-W 318)
ఇనుప సామానులు, రంగులు, సిమెంటు, గొట్టములు పంపులు, ఫిట్టింగులు, ఫెన్సింగు సామానులు, మిల్లులు, మైనింగు, జిన్నింగు, రైసుమిల్లు మొదలగు వానిని ఎకాయికి దిగుమతి చేయువారు.

A. MOHAMED & CO., General Hardware & Machinery Mart. No. 312, Lingi Chetty Street, Madras

301 పాత్యపు వేంకటాచల 594
పండితులవారి సిద్ధాపథములు.
లోకామయహార కస్తూరిమూత్రల నిష్పదైనను పరికింపుడు.

ప్రతి వత్సరమునకు లక్షలకొలది సీసాలు విక్రయింప బడుచున్నవి.
ఇండియానామూత్రమే కాక; బర్మా, సిలోకా, మలియన్లేట్, గోవా, ఫిజిలెండ్, ఈస్టాఫ్రికా, మున్నగు ప్రదేశములవారుగూడ సిసిద్ధాపథమును, ఉపయోగించుచున్నారు.
మహాభాగము. “ఒకేయొక లోకామయహార” కస్తూరి మూత్రలసీసా మీయింట నన్నయెడల, మాటికి, వైద్యులసమయమున, నిరీక్షించి, మొరవెట్టుకొనుట, తప్పిపోవును.
శీతలము, శీతవాతము, అజీర్ణము, పార్శ్వ వాతము, జ్వరము, నూంద్యము, మలబద్ధము, దగ్గు, గజమువొప్పి, బలహీనత, అనాగోగ్యము, చెడ్డనీటియండి గలుగు వికారము, చిన్నబిడ్డలకు గలుగు జ్వరము, దగ్గు, నాయువు, మరియు ననేకరోగములును, ఈసిద్ధామృత సేవనచే నాశ్వర్యముగా పోయి గుణము గలుగును.
రిజప్టరైన యీవ్యాపారగురుతులు, ప్రతి సీసామందును ఉండును; చూచి తీసికొనవలెను.
వైద్యశాలలో ననేకవిధములగునట్టియు నుపయోగకరములగు కిర్బాటక మూలికలనుండియే యీవ్యాధములను తయారు చేయుచుండురు.”

అనుసానపత్రము, ప్రతిసీసాతో గూడి యుండును. 260మాత్రలున్న సీసా 4 అణాలు, మాత్రమే.
6 సీసాల నొకసారి త్రేప్పించికొనిన టపాల ఖర్చుతోచేరి రూ 1-8-0
12, సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0
25, సీసాలొకసారి కొనిన 5-0-0
సమస్తరోగములకు మావద్ద ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాపథములు దొరుకును.
వినియోగము:—శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారగుచున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకేతములపై చక్కగ ముద్రింపబడుచున్నది.

ఏప్రిలులు రెండవ వారములో వెలువడగలదు.

కాగితముల కలెక్షనం చేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటున్న కలయవారు వెంటనే వ్రాసికొను టుచితము: కల రు 2-0-0

ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు " " 0-8-0

" ఆంధ్రసంవత్సర " " 0-12-0

ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక ౩ మాసముల చందాదారులకు " " 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము.

తామర తైలము.

డబ్బీ 1-కి 0-4-0

పండ్లపాడి.

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోహినీ తైలము.

సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు.

బాధానీదీతులకు దంము: ఐనోడిక్ నహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

ఆచార్యుని రక్తమువలన జనించు బాధ్యములను కీరీటమునంటి నుంచు. మరపులను, మచ్చలను గాఢమాలలను అండ్లును, సూర్యబొమ్మలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిమ్ముల నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యమచ్ఛిన్నము అన్ని విధములైన బోషములను కాపాట్టును. కీరీటమునంటి పాదరసనోపధిములను, మలబద్ధకమును కారణసంబంధమును పోష్యము పోగొట్టి రక్తమును ఉద్ధరించును. కీరీటానోగ్యమును గలగల చేయును. 16 శోభనలకు మందులకు 4 బొమ్మల బుడ్డిలలో ఆచ్యుతము.

ప్రాప్తిరురు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144. No. 2. BOMBAY.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుక్త కట్టమంది రామలింగారెడ్డి గారిచే వాడుకడి: కల 0-4-0 పోస్ట్ జి ప్రత్యేకము.

ఏకభాషావిప్రశంస

ఇది కన్నలకంటి అప్పారాయ విరచితము.

కల 0-4-0 పోస్ట్ జి అధికము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

పోయిలైట్

ఎండకు అగ్నికి గాలికి చెడకుండునట్లు ఆస్తిదానుతోను నిమెంటుతోను బాగా నొక్కి చేయబడిన యింటికప్పు.

తుత్తునాగము పూతి పూయబడిన ఇనుపలేకు కన్నను చేశీయ కప్పుపెంకుల కన్నను చాలకాల ముండునది. ప్రత్యేకముగా హిందూపుల యిండ్లకొరకు, హిందూ దేశము నిమిత్తము తయారు చేయబడిన కప్పు.

దక్షిణహిందూస్థానమునకు నోలు ఏజెంట్లు:—

ది సాత్ ఇండియన్ ఎక్స్ పోర్టు కంపెనీ, లిమిటెడ్

తపాలపెట్టె నెం. 37 రు, మద్రాసు.

ఉత్తరస్కాగులనుండియును కాకినాడనుండియును విషయములను తెలియగోరువారు

ఈ క్రిందివారికి వ్రాయవలయును:—

ఎన్. హోషాంగు బ్రదర్స్, మిషన్ బిల్డింగ్స్

వి కా ఖ న ట్ట ణ ము.

661

నిజంబు కావచ్చును.

ప్రతి గ్రామమునాగు నుండి మైన కురుకట్టులు అగుజ, నుగంధకర్పూరము, కిక్కు, గంధమాన్దము, అల్లర్, ఉన్నతైలములు, వాసన నూనెలు మొదలయినవి ప్రచురించుటకు ధారాళముగా కమిషన్ ఇవ్వబడును.

Full Sample Box Rupees 5-0-0.

ది ఆంధ్రో యిండియన్ ప్రెస్ గుం సంపెనె,

చాచిరాజుపేట, తంబుకెట్టి వీధి.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అందుకో,

[723] మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన జరిషల్లు వస్తువులు వీరు బహుచంద్రకగ సప్లయచేతురు. ఒక నారి అగ్గనుయిచ్చిచూచినచో తమకే తెలియగలను.

ప్రాణి గల బొమ్మలు

బయల్పూలు - ఫిలుములు - జేరాల - గాగ్గిముడిక ములు - బొమ్మలకాడ్లు - గాగ్గి ప్రత్యేకముగా ప్రియంకె కము. క్యాబులూగు వాడలెనా! (500)

వి. ఈశ్వరప్ప అందు నన్ను, విశాఖపట్టణము.

తేలుమందు నెల సీసా - కి 0-8-0

తేలుకాలువలన ఆచాయము లేదు గాని విశేష బావ గలదు కట్టినచోట కొంచెము మందుపోసిన బాధ మాయమగును.

అమృతాంజనం డిపో, 6, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

శ్రీవాల్మీకి రామాయణము - ఆంధ్ర వచనము.

ఈ పుస్తకమునందు అతిసుందరమైన 150 పటములున్నవి.

బాలకాండము అట్టలైదు 1-0-0 క్యాబికో 1-4-0

అయోధ్యాకాండము 1-వ భా... 1-0-0 " 1-4-0

" 2-వ " ... 1-0-0 " 1-4-0

ఆరణ్యకాండము ... 1-4-0 " 1-8-0

కిష్కింధాకాండము ... 1-0-0 " 1-4-0

సుందరకాండము ... 1-8-0 " 1-12-0

యుద్ధకాండము 1-వ భాగము ... 1-0-0 " 1-4-0

" 2-వ " ... 1-0-0 " 1-4-0

" 3-వ " ... 1-0-0 " 1-4-0

సంపూర్ణము 8 సంపుటములు.

బాల, అయోధ్యాకాండములు - 1 సంపుటము 8-8-0

ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందర కాండములు-1 సంపుటము 4-8-0

యుద్ధకాండము - మూడుభాగములు, 1 సంపుటము 8-8-0

తైలరియడిమి- 80 పాన్లుకాగితములపై మంచి

అచ్చు, మేలైన కాలికో వైందు, బాల, అయోధ్యాకాండములు చేరి 1-సంపుటము 5-0-0

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డు కో,

(200) ఆనంద ముద్రాలయము, మద్రాసు.

హెచ్. పి. హాగ్గి. హెచ్. పి. హాగ్గి.

ఈ నూతనకేళి సంహారీ ఒకతూరి శుభయోగించుటవలన ప్రమాదమునలి యేదాగమున యుండు శోషమును చెనుపుతేక కుద్దుముగాను యెటువంటి ఉచ్చులలేకయును బాధలేకయును నివరించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతి యు పోగొట్టని సోప ఇది ఒకలే.

[118] కల ౩ విళ్ళముల పేట 1-కి ౧.0-0 పి. పి. ఉచ్చు 0-4-0

నోల్ ఏజెంట్లు:—మేతా పురుషోత్తర మూర్తి,

24 వైకాబాద్ రోడ్ చాలంగడికి కమిషను, మద్రాసు.

మదరాసు నస్యము (700)

మేలైన బండనాకుతో తయారు చేయబడ్డది.

ఒకపాండు లేక 18 పలములు రు 1 0 0

ఒకసేరు లేక 8 పలములు " 0 12 0

ఒకపిళ్లే లేక 40 పలములు " 8 0 0

ఎస్. ఉల్ సిలి అండ్ కో, మదరాసు. ఈ.

S. Woolseley & Co., MADRAS. E.

శారదాంబ

ఇది శ్రీభర్మబోధిని యు నాటకము

సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు

— ముడికడి. అందరు జరిగి తీవలయము.

కల 0-4-0 పోస్ట్ జి వేలు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.

క రో లా.

వాసనలేకు, ఏరుచితేను, వ్రవనబుద్ధియు, పులితేపువాగు, భేదులు గావు, దినము కాతగిన కాల ప్రవృత్తి సునానూసము గ అయ్యేలాగున ర్భకోధన గావించును.

1 పాను, 1 పాను స్తీసాలు
స్తీసా 1-8 వెల
రు. 2-8-0, 4-0-0.

శ్రీ జరు గా రి
లివరు టానిక్.

వైత్యమునకు మంచిమందు. రోగులకు సంభవించు తల నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్య మువలన గలుగు బాధలకును, అలవతికును, ఆకలిబాధకును, వికాసవిహీనతకును అరోచిత కును, తల తిరుగుటకును, విసు గునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది. స్తీసా వెల రు. 1-8-0.

కు ల్ హ ట్టి.

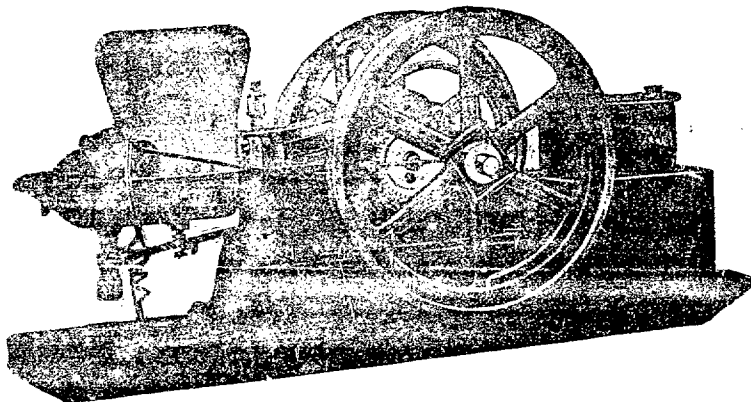
ఎరువుగా నున్నను నెరసి నను వెంట్రుకలను తక్షణమే మినమిలలాడు నలుపుగా గాని గోధుమరంగుగా గాని మార్చ గలదు. స దో ష లి త ము శాశ్వతము. ఈ సాల్వూషన్ పై పెట్టె 1-కి రు. 2-0-0.

W. E. SMITH & Co., Ltd.
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS.

డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండు కో.,
(లిమిటెడ్)
మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు

మందులు గోరునప్పుడు యీపత్రిక వేరు నుదాహరించ గోరెదము
368

“ఆమెక్ కో” యంత్రములు క్రూడ్ పెట్రోలుతో నడుపబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు అయిదునిముసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర సహాయము గానలసినవారికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయుపబడినది. పంపులను, రంపపు యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫేక్టరీలను, అచ్చయంత్రములను మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అద్భుతముగ నడపగలడు.

వెల అతిసులభము, పనిచేయుచుట కగు న్యయములును చాల తక్కువ. 1 1/2 మొదలు 6 బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువారిగా మా వద్ద స్టాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును. వెలులు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా కిట్లు వ్రాయుడు.

బెన్ట్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
పోస్టుబాకు నెం. 63 మదరాసు

327

అమృతంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

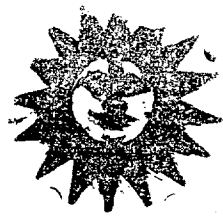
చక్కని డబ్బితో సహా స్తీసా 1-కి 0-8-0

తలనొప్పుల మాన్పును. శార్వపు నొప్పుల బారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియింటనుండదగినది. దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు. అమృతంజనము డిసో. బొంబాయి, అండ్ మదరాసు.

కుంకుమపువ్వు

పువ్వు
కుంకుమ

పువ్వు
కుంకుమ

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాన్ డెప్పు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(53) 21. హమ్మంబీధి, బొంబాయి.

క్రిశ్ణలైన గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని
రంగుల చిత్ర పటము
ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
పోస్టు బాక్సు 212, వర్రాసు.

పోర్టు ట్యూరింగు మోటారు బండి.

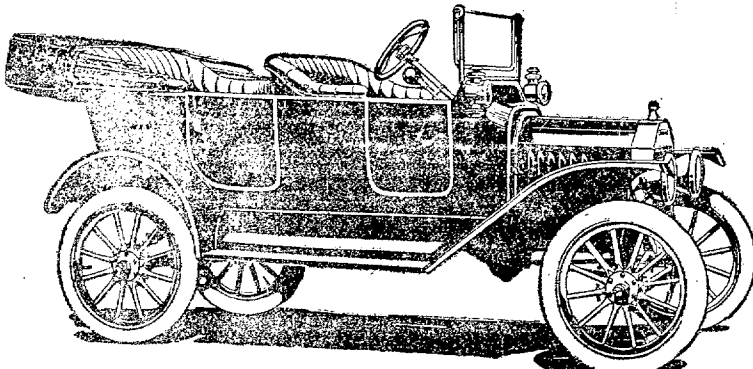
(572)

5 గురు కూర్చుండుటకు తగినబండి. రు. 3500

హుడ్డకగ్నము, ముందు ఎలక్ట్రిక్ లైటులు, స్పియోటిక్ కొమ్ము, గాలితెర, స్టీప్నీ చక్రము, ట్రైరును ఇతర పనిముట్లు అన్నియు గలవు.

ఫోర్టుకారును నడుపుటకు, ఏలనన, ఎవరికై నీవి ఎప్పుడును ఉన్నది, స్థితియందున్నది. దక్కర పనిచేయును. ప్రశస్తములగు సామాన్యములగు వారిల తయారు చేయుట నీవికాదు. ఇది ప్రత్యేకముగా తయారు చేయబడినది. ఇది మిక్కిలి దృఢమయినది. దేశిక అండు కంపెనీ వ్యయములు తక్కువగా చేయును.

అందరినీ యిట్టి ప్రశస్తములయిన సామాన్యములతో కలుపుకొని, తెనాడియం ఉక్కు ఉష్ణమారుచుట, ఫోర్టుకారును, మిగుల

దిట్టమయినది. అయినను బజారునందు దొరు కగల ఉక్కులో మిక్కిలి తేలికయిన ఉక్కు కావున అధిక వ్యయమయినది.

ప్రపంచములో వాడుకలోనున్న మోటారుకారులలో ఫోర్టుకారులు సగమున్నవి. ప్రపంచములోని మహాజనులు యీబండిని ఉపయోగించి చూచి ప్రశస్తమునదని రుజువు చేసిరి. ఇతర మోటారుకారులవలె గాక దీని వై వ్యయపరచబడ్డ ధనమునందలి ప్రతిరూపాయికిని లెగిన మోటారుపనిని చేయుచు కొనవగును.

పరంతరంకంటెను పనిచేయుచు స్వంతకారులను సంతోషముగలిగించు మోటారుకారు ఇదియే. ఏదేశమున ప్రయాణము చేసినను చేయుదురుగాక ఫోర్టుకారును. దక్కర పనిచేయును. స్టీప్నీ చక్రము ట్రైరుతో సహా రు. 3500 వద్ద స్టీపురు మోటారు కారులతో ఇప్పుడే వచ్చినది. మీకు వలయుకారులకు ఇప్పుడే ఆర్డరు వ్రాయుదు. ఫోర్టుకారులకాభంగము కలుగగలదు. వ్రాయునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరు నడవరించుడు.

Oakes & Co., Ltd, Madras.

ఓక్స్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు.